

Svilanit

LETNIK XXVII

LETO 1989

ŠTEVILKA 7-8



Vsebina:

Osrednja tema:

Leta minevajo, a spomini
ostajajo ... 1

Iz uradnih listov za življenje:

Predlog Zakona o temeljnih pravicah
iz delovnega razmerja 6

Iz dela DPO in društev:

Dom na Rabu gostil tudi domače
gasilce 7

Proizvodna dogajanja:

Proizvodnja »skozi« računalnik 8

Prodaja Svilanitovih proizvodov v
prostocarinskih prodajalnah ali Duty
Free Shop-ih 9

Športne novice:

Dober dan, naše! 10

Počitniški direndaj:

Nasvidenje počitnice! 14

Naše počitnice na Rabu 16

O anketi, Rabu in tovarniškem
prazniku 18

Stanetovo dolgo delovno poletje 20

Upokojili so se:

Maks Novak, Štefka Štupar 21

Dobrodošli med nami:

Marija Prašnikar 21

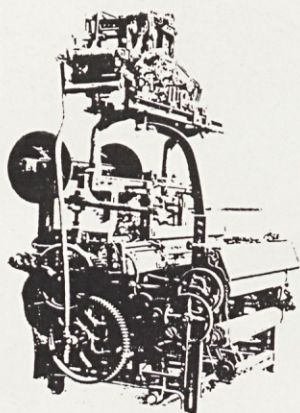
Za spominski album: 22



Praznične misli

Po 20. oktobru 1962 ne tuli sirena več za doseženo novo milijardo, stoto, tisočo ... Inflacija je zavrtela ples števil in v mnogočem tudi razvrednotila pogled na dosežene rezultate poslovanja. Kvaliteto sprejetih odločitev v preteklosti in dosežene rezultate pa lahko ocenjujemo v primerjavi z ostalimi v panogi in kamniškem prostoru kot dobre in to nam potrjuje, da so bila naša razmišljanja in cilji pravilni, hkrati pa obvezuje, da dosežene tudi ohranimo. Kljub težkim pogojem dela in krutosti tržno ekonomskih zakonitosti pa ob prazniku in vsakodnevnem življenju in delu ne smemo pozabiti, da so rezultati in cilji v mnogočem odvisni od nas samih.

Ob čestitkah za praznik jubilarantom in članom kolektiva imejmo to v mislih, da bo lep tudi naš jutrišnji dan.



»KAMNIŠKI TEKSTILEC«

Letnik XXVII. št. 7 – 8 1989

Glasilo delovne organizacije

»SVILANIT« Kamnik

Glasilo urejuje uredniški odbor

Jože Nograšek, Anton Jerman, Sonja Benkovič,
Janez Kimovec, Marinka Pinterič

Odgovorna urednica: Mija Senožetnik

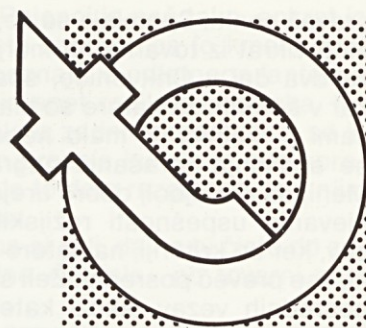
Tehnični urednik: Ivana Skamen in

Andrej Verbič

Naklada: 900 izvodov

Grafična izvedba: Franjo Jereb – Idrija

LETA MINEVAJO, A SPOMINI OSTAJAJO . . .



Osrednja tema

Delovni jubilej je lep dogodek in predstavlja zvestobo neki delovni organizaciji. Pomeni, da je minilo določeno življenjsko obdobje, da so z njimi odšla leta, ki se ne povrnejo. Lepi in slabi, vsakih po nekaj.

Vsem letošnjim jubilantom nismo mogli nameniti prostora v našem glasilu. Z nekaterimi od njih sem se pogovorila in spomini so se obudili . . .

30-LETNIKI

Marija Kidrič

Marija je še vedno skromna in vestna delavka, kakršna je bila pred tridesetimi leti, ko se je zaposlila v naši tovarni.

Nerada je spregovorila o sebi, pa vendarle sem v razgovoru odkrila, da je prav prijetna sogovornica.

Rodila se je na Dolenjskem. Njena prva zaposlitev je bila v Novolesu. Ko pa je zbolel oče, je morala pustiti službo in ostati doma. Toda, ker je primanjkovalo denarja, si je morala ponovno poiskati zaposlitev. Tako je prišla v Kamnik, kjer je pri prijazni družini v Mekinjah dobila stanovanje. Tudi s službo je imela še kar srečo. V obratu v Šmarci so takrat rabili delavke in Marija jim je kar prav prišla, posebno še zato, ker je bila pridna in je rada poprijela za vsako delo. Nekaj časa je delala samo popoldan, dopoldan pa je pri družini, kjer je stanovala, varovala otroke. Na delo je iz Mekinj v Šmarco hodila peš. Svoje prvo kolo si je lahko kupila šele čez nekaj časa in sicer na posojilo.

Marija je vseh trideset let previjalka. Kar ni in ni se mogla odločiti za drugo delo, čeprav bi bil zaslužek boljši. Je

pač tak človek, da ko se navadi na eno delo, ga vzljubi in se težko loči od njega. Vsa ta leta je lahko spremljala razvoj enote, v kateri dela. Pravi, da so previjalni stroji razen nekaj izjem že izrabljeni in bi jih morali počasi obnoviti. Sedaj se to še bolj pozna, ko so v tkalnici montirali nove tkalske stroje, ki porabijo več preje in jih previjalni stroji komaj dohitevajo.

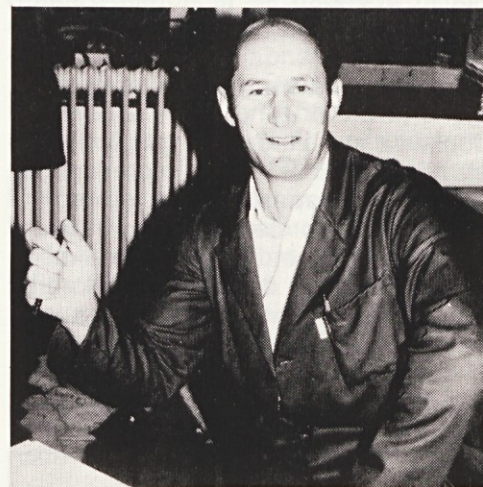
Tudi Marijino zdravje ni več najboljšo. Dolgo, naporno delo ji je pustilo posledice na hrbtenici in zelo težko dosega normo. Zaradi tega je zadnje čase tudi večkrat v bolniškem saležu. Želi si, da bi tovarna našla starejšim delavkam taka delovna mesta, kjer bi lahko delale brez norme in jih ne bi premeščali sem in tja. S tem bi bilo tudi manj bolniške pri teh delavkah.

A kljub zdravstvenim težavam Marija še vedno rada hodi na delo. Želi si, da bi dočakala zasluženo pokojnino in bi se potem lahko v miru posvetila gojenju rož, svojim vnukom, pa tudi pri novi hiši ima še veliko za postoriti.

Stane Poljanšek

Stane je eden od veteranov, ki je ostal Svilanitu zvest polnih trideset let. Dolga je ta doba, mnogo je spominov – lepih in manj lepih in s Stanetom sva jih poskusila obuditi v najinem razgovoru. Mlad fant je bil, ko se je sedemindesetega leta zaposlil pri nas. Pričel je kot tkalec in si tako nekaj mesecev nabiral izkušnje. Priden in prizadeven je bil, pa so mu bile nato zaupane naloge pomočnika vzdrževalca tkalskih strojev. Ko je pričel opravljati naloge tehnika tehnologa, se je vpisal na srednjo tekstilno šolo in jo tudi uspešno končal. Zadnjih dvanajst let pa vodi pripravljalnico. Nehote se mu med pogovorom kar malo stoži po preteklih letih. Veliko več zagnanosti je bilo v ljudeh. To so bila leta po vojni, ko so ljudje šele občutili, da se z boljšim delom tudi boljše živi. Stane je mnenja, da je, ko se starejši delavci

tako radi v pogovoru vračajo v svoja mlada leta, največkrat bolj prisotna nostalgija za minulo mladostjo, kot pa da bi bilo včasih res toliko bolj »lušno«. V teh tridesetih letih se je v tovarni marsikaj spremenilo. Veliko se je gradilo, kupovali so se novi stroji, raslo je število zaposlenih. Pripomni pa, da jim včasih ni bilo mar ali bodo dobili plačane nadure in malico, ko so prostovoljno delali na tem ali onem objektu, ko se je gradila tovarna. Sedaj pa je za delavce prav lepo poskrbljeno.



Pa vendar kljub lepim spominom na pretekla leta, Stane tudi danes z veseljem opravlja svoje delo. Z zanimanjem spremlja razvoj tehnologije in prav vesel je vseh izboljšav, saj dobro ve, koliko truda je potrebno za to, saj ga marsikdaj ta ali oni problem spremlja tudi domov.

Kot vodja nima posebnih težav z ljudmi. V veliko oporo so mu vodje izmen, ki so strokovnjaki na svojem področju in prenekaleti problem družno odpravijo. Pohvalil je tudi mlade delavce. Trudijo se pri delu in z njimi ni posebnih težav, saj se verjetno dobro zavedajo, da je vse težje in težje dobiti zaposlitev.

Delovna organizacija prav lepo skrbi za svoje delavce, sploh če se pogleda prehrana v naši menzi, raznolikost počitniških kapacitet ter zdravstveno varstvo. Tega v preteklosti delavci niso imeli, sedaj pa tega ne znamo



preveč ceniti. Spominja se še, kako so šli prvič iz tovarne na morje. Šli so za dva dni v Crikvenico, spali pa so kar v šotorih, za katere so blago stkali sami v tkalnici. Z malo negodovanja se spominja vprašanja nagrajevanja. Meni, da ni najbolj dobro urejeno ocenjevanje uspešnosti režijskih delavcev, ker so kriteriji, na katere so vezani, vse preveč posredni. Želi si bolj neposrednih vezav, skozi katere se bi lahko odrazil vpliv boljšega ali slabšega dela. Tudi z zadnjim ocenjevanjem ni preveč zadovoljen in se mu zdi, da je kot vodja prikrajšan, saj ga lahko podrejeni z raznimi dodatki celo prehitijo.

V prostem času Stane rad zaigra, saj je glasba njegov velik hobi. Zna igrati na harmoniji, električne orgle, citre in še kitaro. Za vnaprej pa si želi le to, da bi bil zdrav in da bi lahko naprej uspešno opravljal svoje delo. Tudi mi se pridružujemo tej želji.

Marija Podjed

Mogoče je mislila, da jih ne bom opazila, ampak sem jih, čisto narahlo so ji orosile oko, ko sva se v pogovoru vrnile v njeno mladost. Mlada, željna znanja in učenosti se je hotela izšolati. Vpisala se je na gimnazijo in končala tri razrede. Vendar pa je življenje – kruto kot včasih zna biti, presekalo njeno pot. V družino je prišla bolezen, doma pa sta bili še dve mlajši neprekrbljeni sestri. Marija je morala pustiti šolo in se zaposliti. Tako je pred tridesetimi leti pričela z delom v obratu Svile v Mekinjah. Delala je kot tkalka. Imela je rada to delo in kar malo hrepenenja je začutili v njenem glasu, ko se je v mislih vračala v to obdobje. Življenje je bilo takrat bolj skromno in vsi delavci so bili kot ena družina.



Vendar pa je naporno delo kmalu načelo njeno zdravje in je bila premeščena na delo snovalke. Potem se je Svila preselila v Kamnik. Njeno zdravje je bilo vsak dan bolj šibko in Marija ni več zmogla dela v tkalnici. Premestili so jo v šivalnico. Tu je morala začeti znova. Pravi, da se je počutila kot prava začetnica. Ker pa Mariji ni nikoli manjkalo volje do dela, se je kar hitro privadila na novo okolje in na novo delo. Sedaj dela na delih kontrolorke klaserke. Iz pogovora sem razbrala, da je zelo predana svojemu delu. Dobro se namreč zaveda, da bomo le z dobro kvaliteto izdelkov lahko obdržali dober poslovni uspeh. Pri svojem delu mora zelo dobro poznati vse vrste napak, ki se pojavljajo na brisačah. Pravilno jih mora oceniti ter jih vrniti v popravilo ali pa izdelek uvrstiti v drugo kvaliteto. To je včasih zelo težko in lahko pride do manjših nesporazumov. Zdi pa se ji nepravilno to, da je včasih prikrajšana pri osebnem dohodku, čeprav sama ni kriva. S sodelavkami se Marija dobro razume in tudi zaradi tega rada prihaja na delo. Do upokojitve ima še pet let. Upa, da ji bo zdravje dopuščalo, da bo lahko do takrat še delala. Potem pa se bo še bolj posvetila svoji njivici, vrtu in zajčkom, ki jih goji. Tudi mi se pridružujemo njenim skromnim željam.

Štefka Podgornik

Jesen življenja zna biti zelo prijetna, seveda, če je človek pripravljen tudi sam kaj narediti za to. To in še veliko več sem razbrala iz pogovora z našo jubilatko Štefko, ki ima na »grbi« kar 30 let dela v naši tovarni. Štefka se je rodila v Zagorju. Od tam je odšla 1951. leta v Kranj, kjer se je zaposlila kot vzgojiteljica v vrtcu. Tu je spoznala svojega življenjskega sopot-

nika in tako jo je pot zanesla v Kamnik, kjer si je spletla družinsko gnezdece. Najprej se je rodil sin in nato še hči. Ker ni bilo pri roki ne kakšne mame ali tete, da bi popazila na majhna otroka, je Štefka morala ostati doma. V vrtec pa so sprejemali otroke, stare 3 leta. Tako je bila doma kar 8 let. Varovala je otroke in gospodinjala. Vendar pa družinski dohodki niso bili dovolj visoki za preživetje. Štefka se je morala zaposliti. Pravi, da mora izgubljen leta nadomeščati sedaj in da je najstarejša delavka (po starostnih letih) v tovarni. Let seveda ne bomo izdajali, čeprav se mi zdi, da jih Štefka nosi s ponosom.

Službo si je našla čisto v bližini svoje doma – v Svilanitu. Najprej je eno leto delala po 4 ure kot kurirka v dopoldanskem času, popoldan pa je še 4 ure delala kot čistilka na upravi. Popoldan je s seboj jemala tudi svoja mala otroka. Z možem namreč zaradi



njegove narave dela nista mogla delati izmenično. Ko je šel sin v šolo in hčerka v vrtec, je lahko delala samo dopoldan. Še eno leto je bila kurirka. V skladišču surovin so rabili administratorko, Štefka se je prijavila in bila sprejeta. Opravila pa je tudi tečaj za skladiščnika. Na tem delovnem mestu je ostala vse do današnjih dni. Spominja se še časov, ko sta v skladišču delala še samo ona in Maks. Skladišče je bilo v prostorih dela sedanje konfekcije. Pozimi sta se ogrevala še z »gašperčkom« in nemalokrat ju je zeblo. Takrat je morala poprijeti za vsako delo v skladišču, sprejemala je material, ga oddajala, pospravljala in opravljala še svoje redno delo. Z leti pa se je obseg dela zelo povečal, temu primerno pa se je povečalo tudi število delavcev v skladišču. S sodelavci se je vsa leta dobro razumela in se tudi sedaj. Posebno se veseli srečanj z nekdanjimi sodelavci iz skladišča, katera organizirajo vsako leto. Pred tremi leti je pričela delati tudi na terminalu, čeprav se je temu zelo upirala, saj je bila preveč navajena stare-

JUBILANT 35-LETNIK

DE 23 – strokovne službe TOZD frotir

1. Ema Drešar

JUBILANTI 30-LETNIKI

DE 10 – šivalnica

1. Alojz Berlec
2. Veronika Dolenc
3. Marija Podjed

DE 13 – tkalnica frotirja

1. Olga Breznik
2. Albin Cevec
3. Marija Kidrič
4. Stane Poljanšek

DE 14 – konfekcija frotirja

1. Marija Mikolič

DE 23 – strokovne službe TOZD frotir

1. Kati Belavič

DE 36 – kontrola

1. Anica Balantič
2. Joži Sanabor

DE 30 – nabavna služba

1. Štefka Podgornik

DE 30 – splošno kadrovska služba

1. Alojz Golob

ga načina dela. Sedaj pa to delo opravlja z veseljem in si dela brez termina skoraj ne predstavlja več.

Življenje ubira svojo strugo, nič ne vpraša človeka, ali je prava ali ne. Štefki je po dolgi in hudi bolezni umrl mož. V stanovanju je ostala sama, stroški vzdrževanja so zelo visoki, zato se je odločila, da bo delala do polne pokojnine.

Na tovarniški praznik gre vsako leto. Pravi, da je to zelo pomemben trenutek v življenjskem utripu tovarne, saj tako lahko ljudje vsaj za trenutek pozabijo na vsakdanje skrbi in se povešijo.

Štefka v svojem prostem času zelo rada plete. V njenem stanovanju se najde ogromno njenih pletenih izdelkov. Letos je naredila že več kot 1000 baretk. Ta svoj hobi, kateremu je predana z vsem srcem, je prenesla tudi na svojo hčer, za katero pravi, da je v znanju pletenja vzorcev veliko boljša kot sama. Poleg njenega hobija, verjetno pa veliko bolj, jo v njenem življenju razveseljujejo otroka z družinama, ki jo rada in velikokrat obiskujeta. Pa še nekaj o Štefki. Pravi, da si je letos »privoščila« najlepší dopust v svojem življenju. Kar pet tednov je preživela pri svojih sorodnikih v Kanadi. Zelo ji je uživala tam, vendar pa se je še rajši in z velikim veseljem vrnila nazaj v svoj kraj pod planine.

Njene želje za prihodnost se nanašajo predvsem na zdravje. Le če bo zdrava, bo lahko še delala, pletla in se veselila s svojimi vnučki. Štefka, naj se vam vaše želje uresničijo, še malo do »penzije« in potem še veliko lepega v jeseni življenja.



Naša upokojena sodelavka Ema Drešar je edina, ki bo prejela priznanje za zvestobo Svilanitu, dolgo 35 let. Čestitamo!

20-LETNIKI

Polona Turk

Letos praznuje dvajseti delovni jubilej tudi Polonca, vsem poznana kot kurirka v splošno kadrovski službi.

Njena prva zaposlitev ni bila v Svilanitu. Po končani osnovni šoli je nekaj časa v sosednji Eti vlagala vrtno dobrine. Ker pa takrat ni bilo lahko dobiti stalne zaposlitve, je po nekaj mesecih ostala na cesti. Vsepovsod je iskala zaposlitev, a ni imela sreče. Doma je varovala majhnega bratca, kmalu pa je tudi sama povila svojo prvo hčerko. Toda, ker je bilo potrebno pač od nečesa živeti, si je znova poiskala zaposlitev. Tokrat se ji je sreča nasmehnila v Svilanitu. Najprej je delala začasno nekaj tednov, pa je bila spet nekaj tednov doma in tako vse dokler ni kot



zadnja od vseh začasno sprejetih delavk tudi ona postala stalni član naše tovarne. V šivalnici je delala kot adjustirka, po potrebi je bila tudi čistilka. Ko so rabili robilke, je pač poprijela za to delo. A ji ni preveč ugajalo. Le s težavo je dosegala normo ali pa še to ne. Zaradi tega je bila vsak mesec klicana na zagovor k vodji enote. Enkrat pa se je odločila, da bo iz sebe iztisnila vse moči in poskusila doseči čim boljše rezultate. In res je bil uspeh kmalu viden. Že prvi mesec je dosegla 115%, naslednji 112%, a glej ga zlo-mka, tretji mesec ni več zmogla. Rezultat je bil viden. Dosegla je borih 80%. Ko se sedaj sicer z nasmehom spominja teh dogodkov, pravi, da četudi bi kdo stal s topom za njo, ni zmogla več. Med tem časom se je poročila. Rodila je dva otroka. Vendar ni imela sreče. Alkohol je opravil svoje in Polonca se je ločila. Ostala je sama s tremi majhnimi otroki. Takrat je s pomočjo Svilanita dobila stanovanje, za kar mu je še danes zelo hvaležna, posebno pa še obratovodkinji, ki ji je v teh zanjih hudih časih izdatno pomagala. Vpisala se je na večerno administrativno šolo in jo tudi uspešno kon-

čala. Pri Polonci je pač tako, enkrat jo sreča čisto zapusti, pa jo kmalu spet dohiti. Spoznala je prijetnega fanta, se poročila in spet rodila dva otroka. Ko se je vrnila iz zadnje porodniške, se je prijavila na razpis kurirja in bila sprejeta. Ker je to delo razgibano, je z njim zadovoljna.

Seveda pa si želi, da ne bi čisto do zadnjega dne »laufala« po tovarni sem in tja.

Polonca pravi, da tovarna kar precej dobro skrbi za delavce. Dobri osebni dohodki, možnost nakupa raznih dobrin na obroke, samopomoč, pa da ne pozabimo »njenega« Raba, kjer tako rada letuje s svojo družino. Res, človek si ne more želeči več, pristavi.

Veselo se nasmeji, ko jo pobaram po njenih željah. »Da se s šoferjem na poti na pošto ne bi zaletela,« izstreli kot iz topa. A vem, da ima tudi tihe, skromne želje. Naj se ji jih vsaj nekaj uresniči.

Marija Resnik

Marija je zvesta Svilanitu že dvajset let. Pravi, da se niti ne zaveda, kdaj so ta leta minila, saj se še dobro spominja, ko je bila jubilarica 10-letnik.

Rodila se je v Kamniku. Takoj po končani osnovni šoli se je zaposlila. V sosednji Eti, kot mnogo njenih sovrstnic, je dobila zaposlitev. Delo tam ji ni najbolj ugajalo, saj je vedno hrepenela, da bi delala za šivalnim strojem. K temu pa jo je še bolj spodbujala mati, ki je že delala v Svilanitu. Želja se ji je le uresničila. Zaposlila se je v delovni enoti šivalnica. Najprej je delala kot adjustirka. Veselje do dela za šivalnim strojem je bilo še vedno veliko in po treh letih je le sedla zanj, kot robilka po širini. To delo opravlja še danes. Marija se dela ni nikdar branila. Kljub zelo težavnemu delu, ki so ga pogojevale visoke norme, je rada delala. Iz-

JUBILANTI 20-LETNIKI

DE 10 – šivalnica

1. Milka Gašperlin
2. Marija Resnik
3. Marija Smolnikar

DE 13 – tkalnica frotirja

1. Vera Pavlič
2. Jože Prelec
3. Jože Svetec
4. Joži Šlebir

DE 14 – konfekcija frotirja

1. Cilka Dacar
2. Janez Rak

DE 20 – vzdrževanje

1. Jakob Čebulj
2. Metka Jerman
3. Bine Pirš

DE 23 – strokovne službe TOZD frotir

1. Milena Pichler

DE 43 – strokovne službe TOZD svila

1. Anton Cafuta

DE 30 – splošno kadrovska služba

1. Polona Turk



pod njenih spretnih rok je prišlo zarobljenih že na tisoče in tisoče brisač. Leta so neopazno minevala. Najtežji trenutki v Marijinem življenju so bili, ko so se pričele težave z zdravjem. Kar precej časa je bila v bolniškem saležu. Toda Marija se ni dala. Z veliko mero truda je premagala težave in se spet vrnila v svojo delovno sredino.

Vsekakor je dvajsetletno delo na normo pustilo posledice. Pravi, da človek ni več tako spreten kot nekoč, vse preveč je napetosti v vsakdanjem življenju in se zaradi tega včasih težko dela. Pride slab dan in včasih ji tudi malo »prekipi«, ampak je kar kmalu vse v redu. Z osebnim dohodkom je zadovoljna, le prevelike razlike se ji zdijo med nekaterimi deli. Tudi z ocenjevanjem kvalitete ni preveč zadovoljna, saj ji že 10 brisač, vrnjenih nazaj v popravilo v enem mesecu, odvzame najvišjo oceno. Kdor dela, tudi greši, se malo pohuduje.

Pa njene želje za prihodnost? Ni jih veliko. Na prvem mestu je zdravje. Kajti če bo to v redu, bo še marsikaj zmogla uresničiti.

Vera Pavlič in Joži Šlebir

Jubilantki Vera in Joži sta se odločili, da se bosta kar skupaj odzvali mojemu povabilu na razgovor. Tako smo družno poklepetale o tem in onem ter v mislih in besedi prehodile dolgih dvajset let, kakršen je njun jubilej, ki ga letos praznujeta.

Vera je prestopila Svilanitov prag nekaj mesecev pred Joži. V Kamnik je prišla iz Nove Štiffe. Najprej je bila gospodinjstva pomočnica, nato pa se je zaposlila v tovarni Titan. Slabi pogoji dela ter nizek zaslužek sta bila povod za Verino odločitev, da si službo najde drugje. V Svilanitu so ravno takrat rabili snovalke, Vera se je prijavila in bila sprejeta. Na teh delih je ostala vse do današnjih dni. Pravi, da se je tega dela navadila in ga vzljubila in še ni pomislila, da bi ga zamenjala.

Joži je rojena Kamničanka. Po osnovni šoli se je eno leto učila za šiviljo, vendar šole ni dokončala. Poiskala si je zaposlitev. Dobila jo je v Svilanitu.

Tako si je v prvih junijskih dneh pred dvajsetimi leti pričela nabirati prve delovne izkušnje v pripravljalnici. Najprej je opravljala precej naporno delo raznašalke preje, nato pa jo je mojster nekega dne postavil za previjalni stroj in z veseljem je pričela opravljati to delo. Ker je bila pridna in pripravna, ji je bil kmalu zaupan snovalni stroj. Kar šest let je delala tudi ponoči. Sedaj Joži že trinajst let dela kot rezerva v previjalnici.

Vera in Joži spremljata razvoj svoje enote in delovne organizacije torej že dvajset let. Pravita, da je bilo delo včasih povsem drugačno. Sedaj v pri-



pravljalnici stojijo boljši, novi stroji, ki narekujejo tudi hitrejši tempo dela. Posebno pohvalita mojstre. Z njihovo pomočjo se da prihraniti kar precej živcev. Obedve še sedaj zelo radi hodita na delo. S sodelavci se med seboj dobro zastopijo, to pa je tudi eden od pogojev, da si zadovoljen na svojem delovnem mestu. Malo nostalgije po starih časih pa se le pojavlja med našim razgovorom. Nekako bolj lušno je bilo, ker ljudje niso bili tako zasvojeni z materialnimi dobrinami.

Z osebnim dohodkom sta sicer zadovoljni, le kvaliteta se prestrogo ocenjuje. Predvsem negodujeta nad tistimi napakami, ki ne vplivajo na končno kvaliteto izdelka, osebni dohodek pa le zmanjšajo. Kar prav jima pride star pregovor, da sloni uidejo, muhe pa se lovijo.

Tudi z mladimi delavci se v enoti dobro razumejo. Pravita, da so mladi danes bistveno bolj sproščeni in se ne sekirajo kaj dosti, kadar pridejo od šefa, kjer so bili zaradi tega ali onega na zagovoru.

Kakšnih posebno velikih želja nimata. Kar zadovoljni sta in zdrave se obeh še dobro drži. Našega razgovora je bilo konec. Odhiteli sta nazaj na delo, vsaka svoji delovni dolžnosti nasproti.

Albin Pirš

V prvih januarskih dneh pred dvajsetimi leti je Bine odprl vrata Svilanita in mu ostal zvest vse do danes.

To ni bila njegova prva zaposlitev. Kot izučen radiomehanik se je zaposlil v Iskrinem servisu v Ljubljani. Terensko delo in oddaljenost od rojstnega kraja sta ga navedla na misel, da bi si poiskal zaposlitev kje bližje. Ravno takrat je bil v Svilanitu razpis za obratnega električarja, Bine se je prijavil in bil sprejet. To delo je opravljal pet let. Med tem časom si je pridobil tudi visoko kvalifikacijo. Deset let je nato opravljal naloge vodje elektro servisa, sedaj pa že pet let vodi elektrodelaavnico. Vseskozi se je strokovno izpopolnjeval in opravil nekaj tečajev iz industrijske elektronike. Poslan je bil tudi na specializacijo v tujino v tovarno PFAFF, kjer si je nabiral izkušnje za vzdrževanje snoval. Pravi, da se je v času, kolikor lahko spremlja napredek tehnologije, le-ta bistveno spremenila. Pred leti sta bila po tej plati najzahtevnejša kotel v kotlovnici in snovalo. Z nakupi novih strojev se je zahtevnost vzdrževanja večala in zahtevala več znanja. Sedaj ne more reči, kateri je najzahtevnejši, saj vsak po svoje zahteva dobršno mero strokovne usposobljenosti. Bine svoje delo opravlja z veseljem. Posebno zadovoljen je takrat, ko novi stroji v redu »zalaufajo«, kadar po dolgih mukah odkrijejo napako in jo odpravijo in kadar kdo poštudira kakšno novo stvar, ki olajša delo.



Bine je bil v preteklih letih vseskozi aktiven tudi v samoupravnem življenju naše tovarne. Njegova dobro premišljena in modro izražena beseda je velikokrat razrešila prenekateri problem. Posebno se je izkazal kot predsednik sindikata. Ljudje so mu zaupali in on je to zaupanje tudi upravičil. Delo v sindikatu pa mu je pobralo ogromno časa in potožil je, da je takrat na strokovnem področju kar malo izgubil.

Med razgovorom sva se dotaknila tudi reda in discipline, ki je v naši tovarni pogosta tema razgovorov. Strinja se s tem, da disciplina mora biti. Vendar pa bomo morali še veliko narediti na področju delavne discipline. Precej bolj kot »minutke« je pomembno to, da so naši izdelki kvalitetni, da so pravočasno dostavljeni našim kupcem in še in še bi lahko naštevali. Temu moramo v bodočnosti posvetiti veliko več pozornosti.

Tovarniških srečanj se redno udeležuje. Je proti temu, da bi se ukinilo, saj s tem ne bi veliko prihranili. Je pa to še edina priložnost, da se ljudje iz različnih enot srečajo in spoznajo.

Ko sem ga vprašala, ali se spominja kakšnega dogodka, ki mu je še posebno ostal v spominu, mi je opisal naslednjega. Komaj en teden je delal v Svilanitu, ko se mu je med popraviljanjem tkalskega stroja le-ta vžgal in pogorel. Mislil je, da ga bo konec od groze in strahu in kar cel teden je čakal, kdaj se bodo na vratih pokazali miličniki in ga odpeljali. Medtem pa je tudi tkalka Konciljeva Ana odšla v bolnišnico. Popustili so ji namreč živci, ker je pa ona mislila, da je povzročila ta požar. Seveda Bine takrat ni vedel, da je tak požar v tkalnici kar »normalen« pojav. Doma ima Bine malo kmetijo, redi kravco in dva p'čka, ki ju še s posebnim veseljem vsak dan ogleduje, saj sta namenjena za domačo skrinjo. Aktiven je tudi v krajevni skupnosti Srednja vas, saj je celo njen predsednik. Svoj glas pa preizkuša s petjem na koru in v pevskem zboru.

Pa želje? Da bi bilo vsaj »zatorej« kot je, se veselo zasmeji in odhiti nazaj med svoje stroje.

10-LETNIKI

Marija Ciglar

Marija se je Svilanitu zapisala pred desetimi leti. Iz rojstnega kraja Krapine je pred slabimi petnajstimi leti prišla v Slovenijo. Najprej je delala v Slovenijalesu v Radomljah. Stanovala je pri sestri v Domžalah. Ko si je spletla družinsko gnezdece, se je preselila v Kamnik. Z možem sta kupila stanovanje in Marijina velika želja je bila, da bi dobila zaposlitev čim bližje domu.

Malo se je pozanimala po kamniških tovarnah in čisto po naključju je dobila zaposlitev v Svilanitu in sicer v šivalnici. Tam je najprej delala kot rezalka, kasneje pa nekaj let kot robilka. Ker pa je pred šestimi leti v šivalnici primanjkovalo dela, v tkalnici frotirja pa se je pokazala potreba po tkalkah, se je odločila, da bo poskusila. Tako je postala tkalka, kar je še danes. Zadovoljna je s tem delom. Pripomnila pa je, da je zelo naporno in utrujajoče, posebno še takrat, kadar se odpravlja



od doma na nočno izmeno. Drugi gre do spat, ona pa na delo. Ko se zjutraj vrne z dela, jo čaka kup domačih obveznosti in se ne more odpočiti tako, kot bi bilo potrebno. Nad osebnim dohodkom se ne pritožuje, vendar pa pravi, da ni denarja, ki bi poplačal napore nočnega dela.

Na vso srečo, zaenkrat še ne čuti nobenih posledic na zdravju zaradi dela v tkalnici. Rada ima svojo delovno sredino, saj se vsi dobro razumejo med seboj. Sedaj dela na novih strojih. Razlika je občutna, saj so novi hitrejši, a tudi bolj občutljivi.

Starejše tkalke takega hitrega tempa ne zmorejo več, tako da na novih delajo pretežno mlade delavke.

Marija se rada udeležuje tovarniških srečanj. Rada bi videla, da bi se ta tradicija obdržala. Prostega časa sicer nima veliko. Zelo rada pa prebere kakšno knjigo ali pa si ogleda dober film.

Štefka Berlec

Štefko sem obiskala kar na njenem delovnem mestu. Ta prostorček, v katerem dela, mi je že od nekdaj všeč,



saj v njem vlada prav prijeten nered. Seveda pa ta ni posledica Štefkinega nedela, ampak to narekuje delo samo. Tu se nahajajo vzorci tkanin, iz katerih se izdelujejo prelepe kravate, rutke vseh barv in vzorcev, pa šali takšni in drugačni – skratka ves pester asortiman TOZD Svile. Štefka je namreč kolekcionarica. Pod njenimi spretnimi rokami iz vseh teh materialov nastajajo kolekcije izdelkov. Štefki je to delo zelo všeč, in ji delovni čas zelo hitro mine, včasih kar prehitro, pristavi.

Štefka je prišla v Svilanit pred desetimi leti. Takoj po končani osnovni šoli se je med počitnicami zaposlila v Eti. Vendar pa ji delo tam ni ugajalo. Poiskala si je delo nedaleč stran. Najprej

JUBILANTI 10-LETNIKI

DE 10 – šivalnica

1. Ana Bibič
2. Fani Brlec
3. Vera Bukovec
4. Bosiljka Ilič
5. Jerneja Jeras
6. Borjanka Mileva
7. Ana Orenda
8. Milena Savič
9. Milena Spruk
10. Tatjana Trebušak

DE 13 – tkalnica frotirja

1. Anton Bobek

DE 14 – konfekcija frotirja

1. Jasna Džunov
2. Mija Filipič
3. Fehadija Jokič
4. Marija Jurjevič
5. Andrej Pogačar
6. Marija Resnik
7. Olga Štrifof
8. Pavla Vodlan

DE 15 – barvarna

1. Tone Pirš

DE 20 – vzdrževanje

1. Rajko Jeglič
2. Srečo Lipovšek
3. Miha Papler
4. Miro Rems

DE 23 – strokovne službe TOZD frotir

1. Vera Burnik
2. Elmaza Mehović

DE 36 – kontrola

1. Maksa Lipovšek

DE 17 – tiskarna

1. Stane Rajsar

DE 42 – tkalnica svile

1. Vida Felicijan
2. Razija Šekič

DE 43 – strokovne službe TOZD svila

1. Štefka Berlec

DE 30 – komercialna služba

1. Draginja Djurič
2. Miro Jagodic
3. Vladimir Štimac
4. Jože Zupanc
5. Jože Zver

DE 30 – gospodarsko finančna služba

1. Marija Pelc
2. Milan Windšnurer

DE 30 – splošno kadrovska služba

1. Nevenka Kregar
2. Dragica Šolc

je bila sprejeta za določen čas, leta 1979 pa je dobila odločbo za nedoločen čas. Sprva je bila 4 ure kolekcionerka, 4 ure pa je delala v konfekciji svile na izdelavi. Ker pa se je delo na kolekcioniranju zaradi vse večjega in pestrejšega asortimana izdelkov zelo povečalo, je bila sprejeta kot kolekcionerka za poln delovni čas.

Štefka pravi, da se nimá kaj pritoževati. Rada ima svoje delo in tudi s sodelavci se dobro razume. Želi si samo to, da bi bilo v bodoče vsaj tako kot sedaj.

Vera Bukovec

Pred desetimi leti se je Vera zaposlila v naši tovarni. To ni bila njena prva zaposlitev. Prej je kar 7 let delala v Utočku, nekaj mesecev pa je bila tudi v Titanu. Njena velika želja pa je bila, da bi se zaposlila v Svilanitu, saj jo je delo pri nas zanimalo in veselilo hkrati. S tovarišico Mišičevo sta se večkrat dogovarjali o možnosti zaposlitve. Njena želja se je uresničila v prvih januarskih dneh pred desetimi leti. Nekaj časa je bila čistilka, potem pa je poprijela za delo v šivalnici. Sprva je bila klaserka in nato adjustirka. Ker pa je v šivalnici primanjkovalo dela, so jo »posodili« pripravljalnici. Od tam se je zopet vrnila v šivalnico, kjer sedaj opravlja delo robilke po širini. Nerada se spominja tistih časov, ko so jo premeščali iz dela na delo in zaradi tega ni dosegala norme. Sedanje delo jo veseli, čeprav je zaradi visokih norm zelo naporno in utrujajoče. Dnevno mora, če hoče doseči normo, zarobiti kar okrog 800 brisač. Tudi delovni pogoji niso velikokrat najboljši. Predvsem jo moti slab zrak. Tako se mora včasih pošteno potruditi, da doseže vsaj normo. Z osebnim dohodkom je zadovoljna, čeprav ji niso vseč prevelike razlike v osebnih dohodkih med delavci v proizvodnji in delavci v režiji. Zadovoljna je, ker ima rešen stanovanjski problem. V prostem času pleše ter skrbi za družino, predvsem za njeni šoloobvezni hčeri. Na tovarniškem prazniku je bila do sedaj samo dvakrat. Letos se še ni odločila, ali se ga bo udeležila ali ne. Njene želje za naprej so skromne. Želi si samo, da bi bilo vsaj tako kot je sedaj, tako v zasebnem življenju kot v delovnem okolju.

Jana Maletič

Čas dopustov in tehnični vzroki so onemogočili našemu fotografskemu objektivu, da bi ujel vse naše letošnje jubilate. A jih ne bomo pozabili, njihove slike bodo objavljene v prihodnji številki Tekstilca.

PREDLOG ZAKONA O TEMELJNIH PRAVICAH IZ DELOVNEGA RAZMERJA

V sredini meseca junija je bil objavljen predlog Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. S spremembami na področju družbenoekonomskih odnosov in sprejetjem Zakona o podjetjih ter drugih zveznih zakonov so tako ustvarjeni tudi temelji za utrditev delovnih razmerij.

In kaj nam prinaša predlog zakona?

V temeljnih določbah je splošna definicija delovnega razmerja, v katerih je poudarjeno, da je delovno razmerje prostovoljno razmerje med delavcem in organizacijo. Določene so tudi pravice, ki jih ima delavec iz dela (zdravstveno varstvo, pravica do nadomestila v času bolezni, zmanjšanja ali izgube delovne zmožnosti...). Na področju sklenitve delovnega razmerja je določeno, da lahko delovno razmerje sklene vsak občan, ki izpolnjuje splošne pogoje, določene z zakonom in pogoje, določene s splošnim aktom. Novost je tudi večje pooblastilo individualnemu poslovnemu organu, ki lahko vpliva na odločitve o izbiri delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. S tem lahko vpliva na izbiro delovnega teama, ki bo pomagal pri doseganju boljših rezultatov dela.

V predlogu zakona so precej spremenjeni pogoji za razporejanje delavcev za opravljanje del in nalog. Določeno je, da se morajo delavci razporediti v skladu s svojim znanjem in sposobnostmi. Za delavce, za katere se ugotovi, da nimajo sposobnosti za izpolnjevanje del in nalog, ki jih sicer opravljajo, ali da trajno ne dosegajo povprečnih rezultatov, je predpisano, da se razporedijo na druga dela. Če ponujenih del ne sprejmejo, jim delovno razmerje preneha.

V določbah o počitku in dopustu je določeno, da dolžino letnega dopusta določi pristojni organ na podlagi meril, določenih s splošnim aktom, ne sme pa biti krajši od osemnajst dni. Letni dopust se lahko koristi v dveh delih in sicer tako, da prvi del koriščenja letnega dopusta traja brez prekinitve najmanj dvanaest delovnih dni v koledarskem letu, preostali del dopusta pa je potrebno izkoristiti do konca junija naslednjega leta.

V določbah o odgovornosti za izpolnjevanje delovnih obveznosti so določeni disciplinski ukrepi, ki se lahko izrečejo za kršitve delovnih obveznosti.

Predlog zakona določa, da se sme delavcu izreči eden od naslednjih ukrepov: javni opomin, denarna kazen in prenehanje delovnega razmerja, kar pomeni, da je iz sedaj veljavnih določil črtan ukrep opomin. V 58. členu predloga zakona je določeno, da lahko individualni poslovodni organ odloča o disciplinski odgovornosti delavca in izreče ukrep javni opomin ali denarno kazen. Ukrep prenehanja delovnega razmerja se izreka za hujše kršitve delovnih obveznosti, te pa so taksativno našteje v zakonu. Za te kršitve tudi ni mogoče izreči pogojne odložitve kazni, kakor velja do sedaj. Poleg hujših kršitev delovnih obveznosti, opredeljenih z zakonom, pa se v samoupravnem splošnem aktu podjetja lahko opredelijo tudi druge kršitve. O disciplinski odgovornosti delavca za storjeno hujšo kršitev delovne obveznosti mora odločati disciplinska komisija.

Natančneje so v predlogu zakona opredeljeni tudi pogoji in način odstranitve delavca iz delovnega mesta ali iz delovne organizacije. Poslovnemu organu ali drugemu pooblaščenemu delavcu je dano pooblastilo, da sme v izjemnih primerih z neposrednim ustnim ali pisnim nalogom odstraniti delavca z delovnega mesta ali iz delovne organizacije – če s svojim obnašanjem stori hujšo kršitev delovne obveznosti, s katero neposredno ogroža življenje ali zdravje delavcev oz. kadar ogroža materialna sredstva večje vrednosti. Poslovodni organ oziroma pooblaščen delavec, ki je odstranil delavca z delovnega mesta oziroma iz delovne organizacije, mora v treh dneh pristojnemu organu – disciplinski komisiji sporočiti vzroke odstranitve.

Predlog zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja je v razpravi že dobre tri mesece. Čeprav je v zadnjem času bolj malo slišati o njem, pa bo verjetno dokončno besedilo zakona drugačno kot pa sam predlog. V času razprave je bilo namreč slišati, da se pripravlja predlog o skrajšanju delovnega časa, dane so bile določene priporočbe in pomisleki na večja pooblastila poslovodnim organom ipd... Tako je končano besedilo zakona s področja delovnih razmerij še dokaj nejasno.

Milojka Kolarič

Iz dela DPO
in društev

DOM NA RABU GOSTIL TUDI DOMAČE GASILCE

Kot že nekaj let, so tudi letošnjo sezono dopustovanja v počitniškem domu na Rabu zaključili marljivi gasilci. Brezplačno petdnevno dopustovanje jim je podarila DO kot priznanje za prostovoljno gasilsko delo, ki je še kako potrebno v tekstilni tovarni. Gasilci so se letos še bolj z veseljem odpravili na pot, saj so vedeli, da jih bo na Rab popeljal nov gasilski avto (po-leg »trafica« seveda).

Na pot so se podali zgodaj zjutraj 25. avgusta. Na zbornem mestu pred DO je bilo živahno, objel me je prijeten občutek, da na pot odhaja prijetna družba veselih ljudi. Potovanje po avtocesti in nato po jadranski magistrali do Jablanca je potekalo v veselem vzdušju. Naša šoferja Tone Jeglič in Drago Zavbi sta mojstrsko vrtela volana, medtem ko smo se mi veselo zabavali ali si brezskrbno ogledovali prečudovito naravo. Šal ni in ni bilo konec. Najbolj duhovita v našem kombiju sta bila Miro Vrhovec in Janez Teran. Naj-

Bil je priden, zato smo ga vsi občudovali.

Že pred dvanajsto smo prispeli na cilj. Pred domom so nas prisrčno sprejeli upravnik Miro Šubic, kuhar Karlo in dekleti Irma in Anita. Nismo se še do-dobra oddahnili, ko so nas že povabili h kosilu. Ampak želodčki so morali le malo počakati, kajti osvežitev v topli morski vodi je tistokrat bolj prijala, kot ne vem kaj. Karlo nam je vse dni pripravljal obilne in okusne obroke.

Ure prijetnega dopustovanja so kar prehitro minevale. Družba dvajsetih ljudi je res pravšnja. Da bi si še popestrili počitnikovanje, smo se dvakrat v dopoldanskem času odpeljali na ogled Raba. Prepričali smo se, da lepe reči prehitro minejo in tako so gasilci predzadnji dan pričeli tudi z delom, ki jim je obenem naloženo in zaupano vsako leto. Ker je dom do konca junija prihodnje leto zaprt, je treba inventar očistiti in spraviti na varno. Ženske so prijele za delo v kuhinji in pomagale

pospraviti sobe, moški pa so očistili čoln in vse ostalo. Opravili so še inventuro; moram reči, da sem bila kar začudena nad toliko natančnostjo. Bogo in Majda sta pred odhodom še vse skrbno pregledala, preštela, popisala, zaklenila itd., saj bi najmanjša površnost, ki se nam ne zdi pomembna, lahko povzročila neprecenljivo škodo družbene imovine. Tega se Svilanitovci prav dobro zavedajo.

Pred odhodom se je bilo treba pozdraviti s sosedi. Če bi Bogo ne imel svojega avtomobila, bi zaradi pozornosti do sosedov prav gotovo ostal na Rabu do prihodnje sezone. Sirena gasilskega avtomobila ga je le priklicala na pot k povratku.

Počitniški dom DO Svilanit na Rabu je prijeten, njegova lega ob morju prečudovita, zato naj bodo prijetni tudi ljudje, ki vanj prihajajo na zasluženi dopust in se naj v njem tudi prijetno počutijo.

Vera Mejač



Janez, Tone, Drago in Miro Haler so delo temeljito opravili pod kontrolo Petra Tajča, ki pa se je žal umaknil našemu objektivu.



Če se hrana z veseljem pripravlja, je tudi obrok okusnejši, pravita nasmejana Karlo in Irma; utrujenemu Mirotu Šubicu pa se že vidi, da je z mislimi doma.

bolj priden potnik pa srčkani desetmesečni Žiga Slapar iz Most in njegova mamica Tadeja, ki je skrbno bedela nad svojim korenjakom. Moram poudariti, da nam je bil ta najmlajši udeleženec – mogoče nekoč tudi gasilec, kot njegova mamica – v veliko veselje.



Še en »škljoc« in gremo domov.

Proizvodna dogajanja

PROIZVODNJA »SKOZI« RAČUNALNIK

Kadar hočemo kaj narediti, se vprašamo: kaj bomo naredili, kako bomo to naredili, koliko, za koga, kaj za to potrebujemo, kdaj bo gotovo, koliko nas bo stalo, ali se izplača oz. koliko bomo zaslužili...

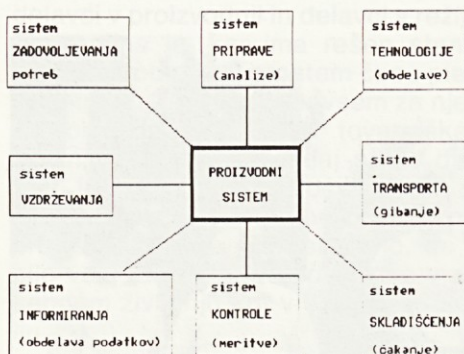
Izdelava nečesa je torej povezana z odgovori na ta vprašanja ali drugače: proizvodnja (proizvodni proces) in informacija (informacijski proces) sta kot osnova in vitek, ki morata biti prepletena, če hočemo dobiti tkanino.

In če želimo narediti vedno več in bolje in to tudi dobro prodati, potem delo združujemo, zagnano razvijamo nove izdelke, pridno barvamo, tkemo in šivamo, poiščemo kupce doma in v svetu, nabavljamo najboljše surovine in potem računamo, analiziramo in še enkrat računamo in si na koncu vsi skupaj zadovoljno manemo roke. In če to delamo dobrih štirideset let, potem pravkar govorimo o Svilanitu, o delovni organizaciji. Čisto malo teorije:

Kaj je proizvodni sistem?

Struktura proizvodnega sistema

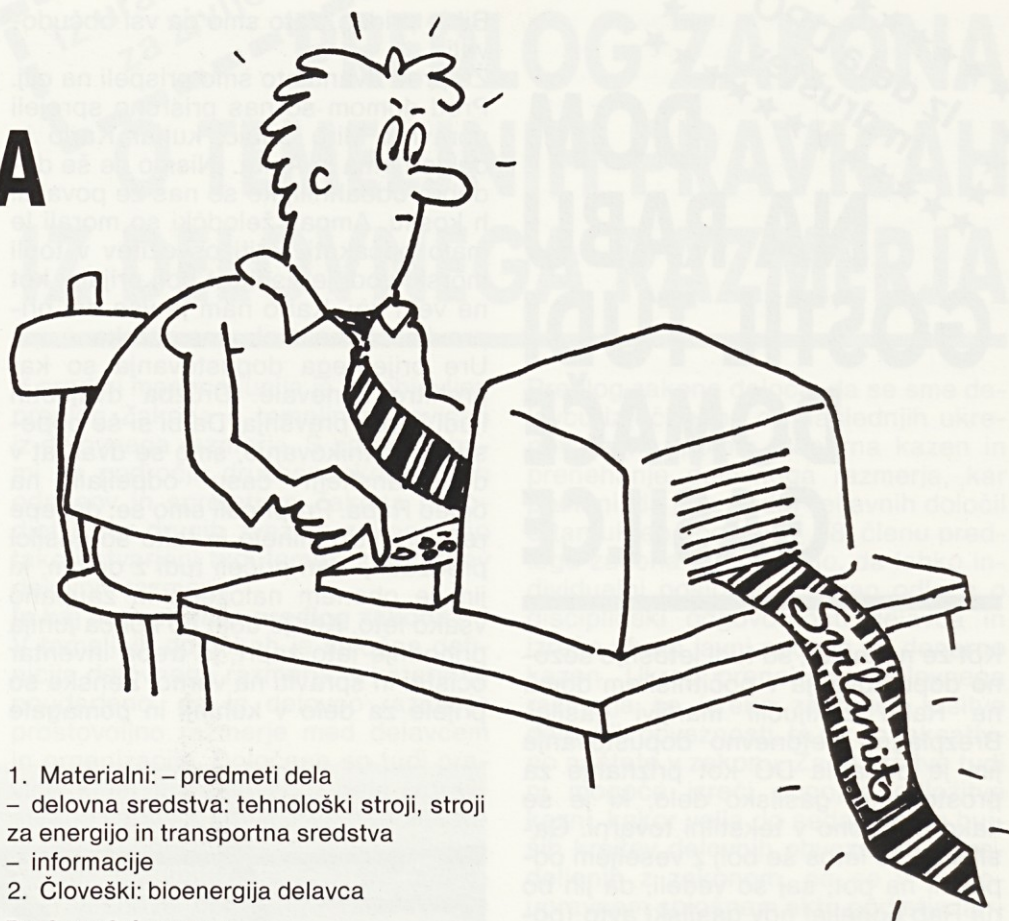
Za brezhibno delovanje proizvodnega sistema je potrebno več dobro oblikovanih in med seboj povezanih sistemov (podstavkov), kateri tvorijo eno celoto – proizvodni sistem.



Delo proizvodnega sistema je rezultat medsebojnega delovanja osnovnih elementov proizvodnje na poti od vhoda do izhoda v oz. iz sistema. Na tej poti je mnogo različnih vplivov na osnovne elemente po fazah proizvodnje, kar daje proizvodnji specifične karakteristike.

Osnovni elementi proizvodnega sistema

Ločimo dve vrsti osnovnih elementov proizvodnega sistema:



1. Materialni: – predmeti dela
– delovna sredstva: tehnološki stroji, stroji za energijo in transportna sredstva
– informacije
2. Človeški: bioenergija delavca

Proizvodni proces

Proizvodni ali proizvodni proces je proces pridobivanja materialnih dobrin za reprodukcijsko, investicijsko ali končno porabo. Pri tem nastanejo določene fizikalne, kemične ali biološke spremembe na predmetih dela od njihovega vstopa v proizvodnjo do končnega izstopa.

Proizvodni proces je torej celovito povezan delovni in tehnološki proces, v katerem se porabljajo proizvodne pravine za doseganje materialnega rezultata (sestavni deli, polproizvodi, končni proizvodi) in ustvarjanja vrednosti kot družbenega izraza tega procesa.

Informacijski sistem

Informacijski sistem je organizacijska celota, ki sestoji iz medsebojno povezanih prvin, ki imajo namen oblikovati informacije in hraniti podatke na različnih nivojih njihove uporabnosti.

Informacijski proces

Informacijski proces sestoji iz treh faz:

- zajemanja podatkov
- obdelovanja podatkov: predelava, manipulacija in hranjenje
- oblikovanje informacij

Informacija

Informacija je obvestilo v določenem znakovnem sistemu, ki je namensko usmerjeno in naslovniku olajšuje odločitve. Je rezultat predelave nevtralnih podatkov. Imeti mora sledeče lastnosti:

- biti mora sintaktično pravilno obvestilo
- imeti mora nedvoumen pomen
- za upravljalca mora imeti smiselno uporabno vrednost za izvedbo učinkovite akcije.

Vrste informacij

Informacije za izvajanje: so informacije, ki sprožijo in uravnavajo delo v izvajalnem sistemu.

– Informacije za upravljanje: so podlaga za odločanje v okviru upravljalnega sistema.

– Informacija s posebnim namenom: je pripravljena za posebni konkretni enkratni primer odločanja. Priprava take informacije poteka na podlagi posebne zahteve. Področje uporabe je ozko.

– Informacije v specializirani obliki: posebnost teh je način posredovanja informacij z namenom povečati preglednost informacij. So izid uporabe posebnih tehnik ponazarjanja podatkov pri oblikovanju informacij, npr. računalniška grafika.

Od kar obstaja DO, obstaja proizvodni proces in informacijski proces. Na kakšni stopnji razvitosti je, je odvisno od uporabljenih tehnologij in znanja.

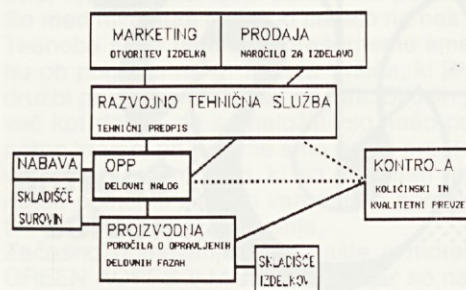
Pred nekaj leti smo se odločili, da bomo kot orodje za zbiranje, obdelavo in oblikovanje podatkov v informacije uporabili računalnik tudi na področju proizvodnje. Pa je že tako, da ne moreš stopiti v trgovino in kupiti programov, kateri bi ustrezali našim željam in potrebam po proizvodni informatiki. Tako smo se dela lotili kar sami. Analizirali smo posnetke stanja, projektirali informacijski sistem, izdelovali predloge, jih predstavljali in tako sprejeli model IS.

Prebijali smo led – na nobenem jezeru pa ni led povsod enako trd...

In tako je prvi paket realizacije modela IS postal Lansiranje in spremljanje proizvodnje.

Za lažjo kratko predstavitev tistega dela, ki je v uporabi, pa naslednja shema pretoka

informacij oziroma povezav med službami in delovnimi enotami:



MARKETING

Vsakemu izdelku (proizvodni šifri) dodeli nadrejeno komercialno šifro in ga uvrsti v cenik.

RAZVOJNO TEHNIČNA SLUŽBA

Odpira nove proizvodne šifre, ki so ključ do tehnoloških podatkov, katere vnese s pomočjo programa Tehnične karakteristike izdelka.

OPERATIVNA PRIPRAVA PROIZVODNJE (OPP)

Na podlagi komercialnega naloga lansira proizvodnjo. Preko programskega paketa lansiranje polni računalnik s podatki o delovnih nalogah, osnovah in kosih: koliko česa bomo naredili na katerih strojih v predvidenem času.

TKALNICA IN PRIPRAVLJALNICA

Programski paket Poročila nam omogoča dnevni zajem podatkov o izvajanju delovnega naloga po posameznih tehnoloških fazah – snovanja, škrobljenja, tkanja.

KONTROLA

Na kontroli surovih tkanin kontrolorke sproti vnašajo ugotovljene podatke pregledanih kosov s pomočjo programskega paketa Zajemanje proizvodnje. Podlaga za vnos so tehnični podatki o izdelkih in podatki o lansiranih kosih.

Informacijski proces poteka tako, da se posamezni podatki vnašajo enkrat na določenih mestih, uporabljajo pa se večkrat na različnih mestih. Za informacijski proces je potrebno več tipov programov:

- vnosni programi
- programi za manipulacijo in preoblikovanje podatkov v informacije
- programi za izpis

Cilj je enostaven in hiter zajem podatkov za oblikovanje hitre in kvalitetne informacije. Čim preprostejše je delo uporabnikov, tem zahtevnejši so programski produkti.

Rezultati obdelav zbranih podatkov so:

- mesečna realizacija tkalnice
- različni pregledi založenih artiklov po strojih
- pregled kronologije osnov (zasledovanje izvajanja delovnega naloga po fazah)
- pregled artiklov po vrsti vgrajene preje
- pregled surove preje na zalogi
- vpogled v tehnološke podatke o izdelkih
- vpogled v podatke o tkalskih strojih
- razni pregledi in liste kreirane na zahtevo uporabnikov.

Marsikaj pa je še v razvojni fazi...

To je bilo čisto na kratko, saj v kratkem članku ni mogoče podrobneje prikazati uporabe paketa in popisati vseh vrst podatkov, ki jih na ta način hranimo in ki nam nudijo še vrsto možnosti za oblikovanje novih informacij, katere bi pri svojem vsakdanjem delu uspešno uporabljali morda prav vi!

Silva Abram

PRODAJA SVILANITOVIH PROIZVODOV V PROSTOCARINSKIH PRODAJALNAH

ALI DUTY FREE SHOP-ih



Eden od manjših Kompasovih objektov

Nekaj splošnih informacij o prosto carinskih prodajalnah

Izraz DUTY FREE SHOP je širši javnosti znan zadnja tri leta, potem ko se je te vrste prodaja začela tudi v notranjosti države in na mejnih prehodih. Objekti rastejo kot gobe po dežju in jih je po zadnjih ugibanjih že preko 1500. Pred tem obdobjem smo poznali DUTY FREE SHOP le na aerodromih v carinski coni, v marinah za oskrbo jaht in prodajo na letalih, vendar samo na mednarodnih linijah.

V prosto carinskih prodajalnah ali kratko PCP prodajajo pretežno proizvode tujih proizvajalcev, v zadnjem času pa vse več domačih. Možnost nakupa imajo v notranjosti države le tujci in naši državljani, ki so zaposleni v tujini. Na mejnih prehodih, aerodromih in marinah pri prehodu naše meje lahko kupuje vsakdo. Nakup je možen izključno v konvertibilni valuti.

Turisti in poslovneži v PCP kupujejo tuje cigarete, ki jih pri nas v maloprodaji ne morejo dobiti, kakor tudi vrhunsko parfumerijo, kozmetiko, pijačo, zlato, krzno, itd. Kupujejo pa tudi domače proizvode, če so ti kvalitetni, lepo embalirani in seveda poceni v primerjavi z enakimi ali podobnimi izdelki v tujini. Prav zaradi nizkih cen je nakup v PCP za tujce tako zanimiv. Cene vseh proizvodov so znižane za prometni davek, ki je

npr. pri cigaretah, pijačah in parfumeriji zelo visok.

Nivo prodaje je precej višji od prodaje v »dinarskih« trgovinah. Vsak od prodajalcev mora znati vsaj en tuj jezik aktivno in enega pasivno. Poleg tega so tuji proizvajalci zelo agresivni. Za svoje proizvode zahtevajo dovolj prostora, lepo razporeditev, za naše razmere pa nudijo ogromno propagandnega materiala, direktno stimulacijo za prodajalce itd. Tako za domače blago ostane malo prostora pa tudi redki domači proizvodi so primerni za prodajo v PCP med tako eminentnimi proizvodi. V povprečju je »domače« prodaje pod 10%, le v Kompasovih PCP dosega 20%.

Svilanitovi proizvodi v prosto carinskih prodajalnah

»Svilanit« se je kot prvi domači proizvajalec vključil v tovrstno devizno prodajo (izvoz) prav v Kompasovih PCP jeseni 1986 in v dveh mesecih iztržil simboličnih 3400 DEM v treh prodajalnah: hotel Kompas Kranjska gora, Medno in Gornja Radgona. Kompas je bil in ostal daleč najbolje organizirano podjetje na področju PCP prodaje. Zgradili so objekte na vseh mejnih prehodih z Avstrijo in Italijo. Z izjemno sposobnim, zapadno orientiranim teamom dosega že omenjenih 20% domače prodaje, iz statistične tabele pa je razvidno, da z njimi najbolj posluujemo, čeprav imajo 35 PCP

(Emona 90, Generalexport blizu 200). V začetku leta 1988 smo sklenili pogodbe še z EMONA COMMERCE Koper, JADRAN Sežana, JUGOKOMERC Sarajevo in GE-

NERALEXPORT Beograd, letos pa razširili dejavnost na skupno 15 podjetij. Svoje proizvode prodajamo v približno 250 PCP širom Jugoslavije od Gevgelije do Rateč.

Promet po podjetjih od 1986 do avgusta 1989

Prodaja po neto cenah v DEM

Nosilec PCP dejavnosti	1986	1987	1988	1989	skupaj v DEM
KOMPAS	3.400	32.346	98.132	86.571	220.449
EMONA			48.676	36.033	84.709
JADRAN			23.123	8.462	31.585
JUGOKOMERC			6.806	3.301	10.107
GENERALEXPORT			6.811	12.282	19.093
SOLUN				11.767	11.767
JUGOPROMET				1.582	1.582
TRGOUMAG				15.805	15.805
INTER IMPEX				1.738	1.738
ACY MARINE				467	467
MONTENEGROKOMERC				13.566	13.566
AERODROM SPLIT				1.004	1.004
AERODROM PULA				817	817
PRIMEX				5.747	5.747
KOTEXS				1.200	1.200
	3.400	32.346	183.548	200.342	419.636

Opomba: Svilitovim neto cenam je dodano približno 30% razlike v ceni kar pripada nosilcu PCP.

Od posameznih PCP je največji promet dosegel Kompasov mejni prehod Rateče – 32.815 DEM. Gornja tabela nam izkazuje povečevanje prodaje iz leta v leto. Ocenjujemo, da bi ob optimalni obdelavi PCP v Jugoslaviji lahko iztržili do milijona DEM letno, tj. 10% izvoza.

Pri izboru artiklov smo upoštevali vrhunsko kvaliteto. Razen rut z etničnimi motivi so iz-

delki izključno izvozni ali celo namensko izdelani za PCP prodajo in jih v dinarski prodaji ni. Nudimo 11 udarnih artiklov, od teh se izdelki iz frotrirja bolje prodajajo v poletni, izdelki TOZD Svila pa v zimski sezoni. Prodajalci in kupci so zadovoljni z našimi izdelki, reklamacij ni. Neto Svilitove cene pa so v povprečju 50% višje od cen izdelkov v rednem izvozu.

Prodaja po artiklih od 1986 do avgusta 1989

artikel	1986	1987	1988	1989	skupaj
KRAVATA (svila)	26	162	967	952	2.107
RUTA (svila)		354	783	54	1.191
ŠAL (svila)		20	90	69	179
RUTA (etnični motivi)	154	1.162	2.698	2.076	6.090
RUTA (polyester)				388	388
ŠAL (volna)	49	137	445	179	810
BRISAČA 100x180 cm			4.389	4.721	9.110
BRISAČA 86x150 cm			937	1.344	2.281
BRISAČA – garnitura (2 kom)		358	1.997	2.019	4.374
KOPALNI PLAŠČ – enobarvni			146	298	444
KOPLANI PLAŠČ – večbarvni				198	198

Bodočnost PCP prodaje

V zadnjem času je država uvedla takso in davek za PCP prodajo v notranjosti države, domači proizvajalci pa se skupaj z nosilci dejavnosti zavzemamo, da bi ukrep ne veljal za domače proizvode. Ker država podpira izvoz, pričakujemo, da naša prizadevanja ne bodo zaman.

Velika konkurenca PCP prodaje širom naše države je že povzročila selekcijo med proizvodi, posebno domačimi. Izdelki, ki se

slabo prodajajo, bodo izgubili mesto na prodajnih policah. Svilitovim izdelkom ta usoda zaenkrat ne grozi, saj to potrjujejo dobri rezultati prodaje. Vendar naj nas to ne uspava. Bodočnost PCP prodaje je zapisana le kvalitetnim izdelkom in najboljši prodajni politiki.

Z združenjo Zahodno Evropo v letu 1992 pa bo Jugoslavija s svojo PCP prodajo postala še bolj zanimiva.

Srečo Lah



Športne
novice

DOBER DAN, NAŠE!

Srečno kolesarke naše in pozdravite vse naše, onkraj luže vsepovsod, so nam zaželeli svojci in sodelavci, ko smo se poslavljalje od njih na tovarniškem dvorišču 13. junija. Še zadnjič smo s pogledi objele prekrasne kamniške planine, v katere je stisnjeno naše srednjeveško mestce; za tovarniškimi vrati smo zaslutile pesem stavev, ki spremlja nastajanje prekrasnih mehkih frotr tkanin in tkanin, iz katerih nastajajo lepi modni dodatki za ženske in moške in rute, ki so jih vse židane nosile že naše prababice. Kako ponosne smo vedno, kadar pripovedujemo o naši tovarni, še posebno tam daleč v svetu... Rade bi se zbrani množici na dvorišču naše tovarne zahvalile za prijazne besede ob slovesu, a čustva besedam niso dale proste poti.

Čisto smo se potovanja v Kanado zavedale šele na zagrebškem letališču, ko smo se poslovile od prtljage, med katero so bili tudi naši jekleni konjički na dveh kolesih, skrbno spravljani v velikih torbah, ki jih je mojstrsko zašil naš mehanik Francil.

Vse smo prvič potovale čez veliko lužo. Zato kljub pogumu in dobri volji le nismo čisto uspele premagati strah pred potovanjem v neznano deželo.

Čeprav mnogi menijo, da je potovanje z letalom udobno, se temu mnenju ne moremo pridružiti, saj smo osem ur preživele kot v savni in noči, zaradi časovne razlike, ni in ni hotelo biti. Vso pot smo potovale ob dnevu; ker je bilo vreme lepo, so srečnice, ki so dobile sedež ob oknih, lahko opazovale marsikaj: skrivnostne Alpe, ravnico Nizozemske, škotske gore, štiriurni let preko Atlantika pa menda ni bil prav posebno zanimiv. Skozi krpe meglic so se kazale tudi snežne poljane, številna jezera, ki so bila videti zamrznjena, po vrheh hribovite severne Kanade pa je bilo videti polno snega. A za njimi so prišla lepo obdelana polja in farme, ki so napovedovale pravo smer pota – provinco Ontario, znano kot »farmland« pokrajino. Od daleč smo že ugledale Toronto, v katerem so se začele prižigati prve luči, ki so po dolgem dnevu (po našem času je bila ura že tri po polnoči) oznanjale večer. Okoli 21. ure smo pristale na prostranem torontskem letališču, zelo prometnem, saj vsako minuto pristane na njem letalo. Medtem ko smo čakale na

svojo prtljago, so nam zaskrbljeni pogledi že uhajali skozi veliko stekleno steno v avlo, kjer je polno ljudi čakalo na potnike. So med njimi tudi ljudje, ki čakajo na nas?! Tesnoba se je umaknila prešernemu smehu ob pogledu na g. Toneta Vršiča, ki je v družbi prijateljev že čakal na nas. Bilo jih je več kot dovolj, da so naložili vso našo popotno kramo, pa tudi me smo našle prostor v osebnih avtomobilih, ki so nam tisti trenutek pomenili zibelko varnosti in sprostitve po dolgih urah potovanja.

Začasno domovanje smo našle v motelu GREEN ACRES v Mississaugi, kjer so nas prisrčno sprejeli člani Slovenskega športnega društva v Torontu in lastnika motela Andy in Irena Vidmar. Čeprav smo bile na nogah že več kot 24 ur, smo jim vedre pripovedovale o naši mali domovini, mestecu in tovarni in jim izročile pozdrave, ki so jih bili zelo veseli. Pozdrav iz domovine izsejencem pomeni več kot zgolj pozdrav... K prijetnemu počitku so nas spremljale besede gostitelja: »Niste neumne babe, kot pravite, da vam marsikdo pripisuje, ampak ste pogumne...« Spanje pa marsikateri od nas to noč, ko je bil pri nas doma že delovni dan, ni in ni hotelo priti in smo nekatere pričakale nov dan, tam daleč čez lužo, s pticami, ki so opevale porajajoče jutro... In ves čas smo bile z mislimi doma...

Toronto, vele mesto nepojmljivih razsežnosti

Že zgodaj zjutraj so nas naložili gostitelji v avtomobile. Sploh so nam najprej padli v oči veliki avtomobili, s čudno pobitimi strehami, ki jih je bilo na ulicah videti še kar precej. A se najpopularnejši cadillac počasi le umika mercedesu in BMW. Evropski in japonski vpliv se občutno kaže tudi na najnovejših tipih ameriških avtomobilov. Na cestah, ki so večinoma štiripasovne ali več, vlada neverjetna disciplina. Predpisana hitrost je za naše razmere – glede na prostrane kanadske ceste – smešno nizka – 70 ali 80 km/uro. Človek se sprašuje, kje Kanadčani lahko sploh sprostijo vse moči svojih jeklenih konjičkov. Zgledni disciplini pa prav gotovo botrujejo stroge in visoke kazni. Ko smo se peljale proti centru Toronta, stanovanjskih blokov skoraj nismo videle, pač pa je mesto razdeljeno na posamezne četrti, s stanovanjskimi hišami. V večini so lesene in obdane s fasadno opeko, z razkošnimi travnatimi površinami, na katerih vrtičkov skoraj ni. Zelenjave in sadja je v Kanadi v izobilju na vsakem vogalu, zato so njihovi vrtovi le skrbno posejana in negovana trata s cvetjem, ki so nas spominjale na mehke, zelene preproge. Na naši poti so nas spremljale ogromne stavbe, ki so večinoma poslovne zgradbe industrijskih mogotcev. Tako drobčen in nepomemben je človek med njimi in kar verjeti nismo mogle, da smo tudi me del »drobiža« na ulicah Toronta. Ker je Kanada konglomerat vsakovrstnih narodnosti, smo srečevale tu ljudi vseh polti: bele, črne, rumene, rdeče, polti...

Imenitne štirikolesnike (nemalokrat so nas spravljali v zadrego, ko smo zaman iskale kljuko za odpiranje vrat in oken, a kaj ko vožnje z najnovejšimi modeli avtomobilov nismo vajene) smo zapustile v bližini turistične znamenitosti CN TOWER, najvišjega TV stolpa na svetu. Velikan meri kar 553 metrov v višino, na 363 metrih pa je razgledna plošča z okroglo zaprto restavraci-

jo. Točno v 38 sekundah smo premagale pot z dvigalom do razgledne ploščadi. Pogled z nje nas je navdušil. Ogromno mesto tudi s te višine ni izgubilo na razsežnosti, pogled na Ontarijsko jezero je veličasten, otok na njem pa predstavlja domačinom pravi paradiz ob prostih dnevih. V globini se je razkazovala najnovejša športna hala, katere »kapa« se odpira in zapira, izum novega časa, na katerega so Kanadčani zelo ponosni. Pravijo, da bi iz betona, iz katerega je športna hala narejena, lahko napravili pločnik od Toronta do Montreala.

Za kratek čas smo pokukale tudi v torontski hram glasbe ROY THOMSON HALL in prisluhnile orgelskemu koncertu v prekrasni dvorani z ložami. Tisto prvo dopoldne smo »prekrižarile« Toronto po dolgem in počez in bilo je kaj videti!

Čeprav smo se z nekako zadržanostjo odpravile na obisk konzulata v Torontu, je ta v trenutku splahnela ob ljubeznivosti konzula Mihajla Dika in njegovih sodelavcev. Prijazno so nam ponudili pomoč in skrb za varno vožnjo s kolesi po Kanadi. Odzvale



»Med nami so danes Svilanitove kolesarke,« nas je predstavil konzul Mihajlo Dika na svečanem sprejemu v Torontu

smo se povabili na poslovno-poslovilni party, na katerem smo pozele pohvalo za pogumen kolesarski podvig v Kanadi. »Uradni Jugoslaviji« v Torontu smo ob slovesu izročile domače pozdrave in prva spominska zastavica je ostala prav tu!

Čisto ob blizu smo si ogledale tudi mogoben nakupovalni center – THE EATON CENTRE – v katerem prodaja in nudi usluge preko tristo trgovin in servisov. Pravi arhitektonski čudež ponuja, za dolarje seveda, vse kar človek potrebuje in ne potrebuje. Eno samo popoldne nudi seveda pre malo časa za »temeljito raziskavo tržišča«, a vendarle dovolj, da smo si napasle oči in dušo; z vzdihljaji smo načele tudi prve dolarske rezerve. Sredi centra je prekrasen botanični venec cvetja, dreves in slapov in le težko smo se poslovile od teh zanimivosti in lepote, praktičnih in nepraktičnih stvari, ki si jih je človek izmislil.

Naslednje jutro nas je zaspanke prehitel naš mehanik, ki je telegrafsko hitro sestavil naše specialke in so v debelih dveh urah že stale na svojih »nogah«. To dopoldne smo si ogledale kraj, v katerem smo bivale – Mississauga; moderna slovenska cerkev se ponaša z večnamensko dvorano, v kateri niso redke različne mladinske prireditve, simpatični mladi duhovnik Tomaž pa nas je prepričal, da tudi cerkev stopa v korak s časom in že zdavnaj ni več samo hram za molitev. Dom starostnikov bi bil lahko vzor marsikateri naši »ubožnici« (kamniški seveda ne sodi mednje), imenovani Dom starejših občanov; v njem preživlja jesen življenja okoli 60 starostnikov, zanje pa skrbi 16 delavcev. Dom je prava razstava pripomočkov, s katerimi premagujejo tegobe starosti in bolezni. Imajo tudi cvetličnjake, v katerih si sami gojijo rože, restavracijo, frizerski salon, telovadnico in družabni prostor, ki mora biti zaradi domače krušne peči še posebno topel tam okoli Božiča.

Ta dan smo bile gostje kapitana Johna Letnika, lastnika restavracije na ladji v torontski luki. Z odprtimi usti smo zijale v čudovite restavracije za različne priložnosti in



S kapitanom Ivanom pred njegovo restavracijo na ladji

družbe, ena lepša od druge. Za bogato pogrnjeno mizo z morskimi specialitetami smo prisluhnile njegovi življenjski poti, ki ga je, še ne polnoletnega, popeljala iz revne domače hiše. S košem na rami se je odpravil v svet; revnejši od berača je po zapletih le pripotoval v Kanado, kjer je začel kot pomivalec posode. A bogat zaradi pridnih rok je postal lastnik ene najbolj atraktivne restavracije v Kanadi. Čeprav se je že srečal z Abrahamom, je kapitan mož in pol in še Slovenec povrh. Zelo smo bile vesele spominskih majic, ki smo jih takoj oblekle in se s slavnim kapitanom tudi nastavile pred fotografski aparat.

Prelepa mestna hiša – center Mississauga – je ponos mesta, ki je v zadnjih desetih letih postalo prebivališče 120.000 ljudi in šteje zdaj že 400.000 prebivalcev. Na nekdanjem ozemlju Indijancev, ki je leta 1805 prešlo v roke belcev za 1000 angleških funtov, je zraslo mogočno industrijsko mesto, sredi katerega je mestna hiša z razburljivo novo arhitekturo. Prekrasni marmornati stebri in tla poudarjajo čudovito avlo te ugledne hiše. Stopnice, podobne vatikanskim in mogočni stebri služijo istočasno okrasu, povezavi zgradb ter utrjevanju nosilnosti zgradb. Tej lepotici, stari šele dve leti, je ob otvoritvi prisostvovala tudi naša ljubljanska županja, avlo pa krasi tudi klavirski lepoteč, darilo angleškega princa. V veliki kongresni dvorani je obilo simbolov, ki razkrivajo zgodovino dežele, med katerimi je najpomembnejši simbol, ki prikazuje Indijanca in belega moža pri kupčiji z zemljo. Srečale smo se tudi z županjo Hazel Mc Callion. Ženska, ki je izžarevala moč in bistrino duha, kljub častitljivim letom! Med nas je prišla z natančnostjo švicarske ure.

V času našega tridnevnega bivanja v Torontu smo si ogledale tudi enega največjih naravnih čudežev na svetu – Niagarske slapove, ki so oddaljeni od Toronta 170 kilometrov. Zaradi ogromnosti so nas navdušili, a po lepoti nas niso prepričali, da so lepši od naših. Le predstavljajte si, vsako sekundo vsak dan, tona na tono drveče vode, ki pada 56 metrov globoko. Elektranar, v kateri je delal Tesla, izgleda ob vzno-

žju slapov kot majcena koliba, čeprav je zelo velika.

Toda čudesa Niagara Falls se ne končajo pri slapovih. V okolici 40 kilometrov je vse polno zanimivosti. Mestece ob slapovih je čudovito. Paša za oči in sredstvo za prazen denarnic. Vseh zanimivosti kot so muzej voščenih lutk, Teslov muzej, muzej Elvisa Presleya, muzej Guinnessovih rekordov, si nismo imele časa ogledati, a v prekrasni botanični vrt smo le pogledale in preživele čudovito urico v družbi dresiranih »zvezd« iz Marinelanda (morska pravljica dežela).

Užitek damam na kolesih je sedeti . . .

. . . zato podale so se v svet . . . » Da bi se opevani lastnosti ne izneverile, smo se četrtega dne poslovile od prijaznih gostiteljev in se podale tisoč kilometrov dolgi poti proti Montrealu naproti.

In podale smo se v neznani svet . . . Vsi, ki so nas prepričevali v kanadsko ravnino, so deželo zagotovo spoznavali iz limuzin, ki na podeželske ceste ne zaidejo. Te so na-



Pred odhodom smo našega spremljevalnega konjička okrancjale s slovensko, jugoslovansko in kanadsko zastavo



Dečki iz indijanskega rezervata imajo bolj sodobne konjičke od svojih prednikov



Ob enem največjih čudežev na svetu – Niagarskih slapovih



Prvi kilometri naše etape po Kanadi – proti centru Toronta

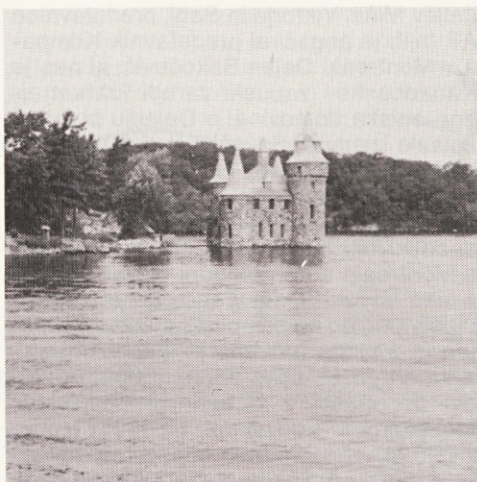
mreč nekaj sto kilometrov iz Toronta kar precej hribovite; pa kaj bi to, saj smo vaje ne gristi kolena od doma. Vesele smo bile discipliniranosti šoferjev, saj nas na vsej dolgi poti niso ogrožali in smo se počutile čisto enakopravne udeleženke v prometu, čeprav na mnogo manj uglednih dvokolesnikih. Tako smo se znašle v delu Kanade, imenovanem zgornja Kanada, zibelki naroda. Od Toronta do Ottawe je področje, ki ga imajo za zgodovinsko zaledje kanadske konfederacije.

Pot nas je vodila mimo številnih farm in jezer, že drugi dan popoldan pa smo obiskale tudi indijanski rezervat **CURVE LAKE INDIAN RESERVATE**. Seveda v njem živijo čisto pravi Indijanci, ampak vseeno ne podobni tistim, ki smo jih vajeni iz filmskih predstav. So čisto takšni, kot vsi ljudje, le da so temnejše polti (pa ne rdeče) in izrazitih ličnic na obrazih. Pogled nanje nas je kar malo razočaral, saj nismo videle nobenega bojno opremljenega in porisanega Indijanca, pa tudi zale Indijanke ne. Nasploh so bile vse ženske, ki smo jih videle, precej neurejene in debele. Prebivalci rezervata ne živijo v šotorih, ampak preprostih lesenih kolibah, precej kričeče pobarvanih, z neurejeno okolico. Središče rezervata je še spominjalo na pravo indijansko naselje, pašo za oči številnim turistom, ki niso mogli mimo trgovine z izvirnimi spominki. Tudi me ne!

Pred večerom smo si v mestecu, imenovanem Peterborough, oddaljenem od Toronta 200 kilometrov, ogledale še mestno znamenitost **LIFT LOCK**, ogromno hidravlično dvigalo, eno največjih na svetu, v katerem je kar 26.000 kubičnih jardov betona. Pozno v noč smo pisale kartice s pomembnim sporočilom – da smo Indijancem »srečno ušle«.

Če smo se prva dva potovalna dneva pritoževale zaradi dežja in mraza, smo se tretjega zaradi vročine, pomešane z neznosno vlago in soparo, ki nas je spremljala vso pot do mesteca **Belleville**, v katerem smo najprej poiskale trgovino z zaščitnimi kremami proti soncu. Kako velika nadloga je lahko vročina v Kanadi, naj prikažem na primeru, da si je ena od popotnic kupila kremo z zaščitnim faktorjem 30; ta je zagotavljal potrošnici kreme, da bo od tu dalje vozila v »senci«, ki jo visok faktor nudi. Pripravljenost proti soncu je bila naslednjega dne nepotrebnost, saj smo vso pot do 120 kilometrov oddaljenega **Kingstona** prevozile v močnem naliivu. Zelo prav so nam prišle dežne trenirke, s katerimi smo se nepridipravu postavile v bran. Pokrajina, skozi katero smo se vozile, bi nas menda v lepem vremenu očarala, a vso pozornost smo morale tega četrtega potovalnega dne posvetiti cesti in vožnji. Del poti smo premagale s ferryjem – trajektom čez Ontarijsko jezero. Popotniki v avtomobilih si niso upali ven pomoliti niti nosov, me pa smo vesele duhovičile s slovenskimi vižami. Ko smo pripotovale na cilj, se je vreme omehčalo in nam namenilo vsaj suho popoldne.

Ker je bila polovica poti že za nami, smo imele prost dan. Izkoristile smo ga za ogled druge kanadske znamenitosti – **1000 Islands**. Odpeljale smo se z našim, najetim kombijem že v Torontu, v 25 kilometrov oddaljeni Gananoque, kraju, od koder nas je ladja Gananoque Boat Line popeljala na križarjenje med »1000 islands« – tisoč



Eden izmed tisočih...



Tipičen »kanadski posnetek« – pred eno izmed številnih farm

otoki. Otoki in otočki, goli iz rožnatega granita in apnenca, premajhni, da bi zdržali vsaj majčkeno stavbo in zopet velikimi površinami, polnimi zelenja in veličastni zaradi mogočnih stavb in graščin, kot je Bolet Castle, strmijo iz reke St. Lawrence River, sicer največje kanadske reke. Vsak otoček ima svojo zgodbo in vsak od teh rajskih otokov ponuja svoj navdih. Prelepa graščina Boldt Castle, ki jo je bogati mož zgradil za svojo ženo, ni bila deležna občudovanja žene, ki ji je bila namenjena in njenih 365 sob (za vsak dan v letu druga soba) zaradi njene prezgodnje smrti.

Prevzete od paradiža rajskih otokov in otočkov smo se ob vrnitvi zapeljale v napravo smer in je bila zato vrnitev v Kingston dolga preko 60 kilometrov. Zato smo zamudile turistični vlak, ki bi nas popeljal še na ogled mesta, pa smo zato naredile temeljito »inventuro« v originalni trgovini za cawboye – **HORSE SENSE MAGAZINE**.

Jezera, jezerca, mlakuže... Mimo nešteti smo se vozile; Kanada upravičeno slovi kot dežela tisočerih jezer. Ko smo se petega potovalnega dne peljale v 115 kilometrov oddaljeni kraj **SMITH FALLS**, jih je bilo vse polno. Majhno jezero z razcvetelimi lokvani nas je »spravilo« s koles, zelo ljubka pa je bila mlakuža, sredi katere so cveteli

beli in modri irisi. Pot smo nadaljevale med ogromnimi pašniki, na katerih se je pasla živina. Kako drugačne so kanadske farme od naših, tako prostrane, da oko ne vidi konca. Iz osamljenih farm so se neredko za nami zapodili psi, ki so se nad »čudeži na kolesih« glasno jezili in nam pognali kar precej strahu v kosti. Veliko gospodarskih poslopij s ceste sploh ni videti, ampak nanje opozarjajo le poštni nabiralniki ob cesti. Zaradi premnogh rek, jezer in mlakuž je toplotno vreme v Kanadi zaradi vlage nevzdržno, zato so vse njihove hiše opremljene z »air conditioni«, ki učinkovito hladijo njihove domove. Na vseh oknih in vratih so obvezne mreže, kajti vsiljivim komarjem se drugače ne da upreti. Preden smo to spoznale, so nas komarji že dodobra napikali, saj smo vsepovsod najprej želele temeljito prezračiti prostore in prepozno ugotovile,

da smo tako najprijazneje povabile v goste nadležno družino komarjev.

Zaradi vročine smo se na pot proti Ottawi odpravile že zgodaj zjutraj in prispele v glavno kanadsko mesto že pred poldnevom. Ampak rana ura ni vedno zlata ura, saj smo do našega zavetišča **CARLETON UNIVERSITY** prišle prezgodaj. Do tretje ure popoldan smo našle »shrambo« za našo prtljago s kolesi vred kar v učilnici univerze. Ampak umazanijo in slane sledi potovanja smo si temeljito izprale v športno rekreativnem centru, v katerem smo si privoščile tudi specialno kopel z masažo. Tu se nam je dobra volja povrnila in takšne smo se v spremstvu člana športnega društva v Ottawi Ivana Bračka odpravile na jugoslovansko ambasado. Po dolgih dnevih smo bile tu poleg prijaznosti uslužbenecv deležne prave turške kave, ki smo jo pile prvič na našem potovanju čez lužo. Kar nereda smo se poslovile od jugoslovanske hiše in ljudi. Popoldne smo si Ottawa ogledale iz avtomobila, večer pa preživele kot gostje prijetnega »slovenskega« doma Ivanki Bremšak, ki je od samih skrbi za kolesarske popotnice iz njenega rojstnega kraja (Križa) pripravila toliko dobrot, da bi jih ne pospravile v nekaj dneh. Ivanka nam je slaščice, ki so dišale bolj od tistih iz Zmajčkovega butika, dala tudi za popotnico.



Pred prekrasno vladno palačo v Ottawi

Ottawa je predstavnica mile in ljubke arhitekture; v to smo se prepričale drugo jutro, ko nas je v srčko glavnega mesta Kanade popeljal g. Andre Fistonič, prijatelj našega »sponzorja« – Kompassa – v Kanadi. Popeljal nas je pred vladno palačo, ki smo si jo tokrat ogledale tudi od znotraj. Mešanica dveh kultur – angleške in francoske – daje kanadskemu glavnemu mestu edinstveno harmonijo. Stevilne reke in umetni kanali dajejo občutek, da je Ottawa pravzaprav stičišče, kjer se te srečujejo. Skozi srce mesta teče Rideau Canal, ki v zimskem času zamrzne in se spremeni v najdaljše drsališče na svetu. Na 8 kilometrov dolgi ledeni ploskvi si nekateri celo privoščijo prihod na delo kar z drsalkami. Imele smo srečo, da so ta dan našega obiska prvič opravljali ceremonijo menjave straže po angleškem vzorcu na travniku pred parlamentom. Vznemirljivo se je bilo dotakniti brhkega mladca iz vrste stražarjev, ki je ob naši zvedavosti ostal negiben kot kip. Zelo kratek je bil naš obisk Umetnostne galerije in samo za hipec smo ujele utrip pravega »bazarja«, saj nas je ura že priganjala na pot, proti 113 kilometrov oddaljenem Hawkesburyju.

Zaradi popoldanske vožnje v vročini in sopeni je bil pot dolga, a še pred nočjo smo bile v varnem zavetju HOLYDAY MOTELA. Na naši zadnji kolesarski etapi proti največji kanadski luki – Montrealu smo se zopet srečale z vzpetinami, na katere smo zadnje dni že kar pozabile. Ze 50 kilometrov pred Montrealom smo začutile drugačen utrip življenja, pa tudi disciplino šoferjev, ki je izdajala francoski temperament. Kar strah nas je postalo ob hitrostih na cestah, ki so spominjale na divjanje na naših cestah. Vse gostejši promet na številnih mestnih vpadnicah nas je spremljal skozi predmestje Montreala. Po eni glavnih ulic (dolgi menda kar 50 kilometrov) – Sherbrooke street – smo prispele na cilj – 25. junija – pred univerzo CONCORDIA. Veselile smo se srečnega konca, saj razen štirih zračnic, ki so izdale duše, drugih nezgod ni bilo. V varnih rokah Jožeta Obersnela, predstavnika Slovenijalesa in njegovih pri-

jatelj Miša, Viktorja in Sabi, predstavnice JAT (njih je angažiral predstavnik Kompassa v Montrealu Dejan Bakočević, ki nas je »Kanadčanke« zapustil zaradi kratkotrajnega obiska domovine; o Dejanju bi lahko napisale izjemne človeške in delovne lastnosti, saj je bil prav on človek, ki nam je organiziral potovanja po Kanadi od A do Ž) smo preživele dva lepa dneva v največji kanadski luki; naužile smo se dražesti otoka Montreala s hriba Mount Royal: ogromna luka ob reki St. Lawrence je kar zastrašujoča, pogled na olimpijski stadion veličasten in z njega tudi, lep je stari Montreal, na katerega so silno ponosni domačini in novi del mesta z ogromnimi poslovnimi stolpnici in trgovinami. Na hribu Mount Royalu so nas zvedavo opazovale veverice, ki so se brez strahu odzvale našemu povabilu, da jih pobožamo. V tem delu Montreala so najpremožnejše četrti, v katerih v glavnem živijo Židi. Zelo všeč nam je bil stari Montreal in ozke uličice so bile polne pouličnih pevcev. V Montrealu smo obiskale tudi znamenitega slovenskega mesarja Tonija Godino, ki nas je pogostil kar v svoji priznani trgovini. Nič ne lažemo, ko pravimo, da tako okusnega golaža še nis-



Zares piše – Montreal

mo jedle svoj živi dan. O njem pripoveduje tudi pesem: »Res lep je Montreal, tam slovenski je mesar, tam beseda domača še velja, ki nam vsem še vedno pride iz srca!« Lepa, domovinska misel! Z letalom JAT DC 10 smo 28. junija zapuščale Kanado. V letalu smo našle svoj mir in spanju. Bilo je mešanica sanj in hrepenenja po domu. Sanjale smo dobre ljudi, ki so našemu potovanju dali smisel in vsebino. Našemu pozdravu »dober dan, naši« so se odzvali s prijaznim in toplim »dober dan, naše«. Kjkoli smo bile, se je s spoštovanjem izgovarjalo ime »Svilanit«, od koder so pozdrave tudi sprejemali in jih vračali. Zdaj vam jih izročamo; morda boste začutili tudi vi njihovo toplino in nostalgijo, ki jo čutijo po domovini. Morda bodo pozdravi prišli tudi do src tistih, ki so nam ob vrnitvi nalili zvrhano čašo pelina. Hvala vsem, ki ste nas pospremili in sprejeli z dobrimi željami!

POČITNIŠKI DIRENDAJ

NAŠVIDENJE POČITNICE!

Počitnice so postale drag špas! Če se je nanje odpravljala v zgodnjem poletju, ko so bili v »modi« bankovci po 5000 din, številčnejša družina, je bilo potrebno s seboj vzeti vsaj osemsto do tisoč takšnih papirčkov. Komaj, da je zadnje zadostoval mamin mesarski cekar!

Zato smo si zdaj, ko so počitnice že mimo, oddahnili od vseh mogočih skrbi, ki nam jih počitniški živ-žav pravzaprav ne bi smel povzročati. Nanje smo skoraj pozabili ob novih, večjih in pomembnejših. Naših nadebudnih šolarjev se zdaj ne moremo več »odkriti« z dvema kepicama sladoleda, ki sta stali le osem tisočakov, ampak hočejo precej več za šolsko prehrano, pa knjige...

A da bi počitnic le čisto ne pozabili, predvsem pa malenkosti, ki so nam po nepotrebnem grenile počitniške dni, bomo zdaj vendarle zapisali, kakšne vrste pelinove kapljice smo zaužili, ko smo počitnikovali v tovarniških počitniških objektih.

Ob »cvetočem« morju tudi razcvetele hiške na dveh kolesih

Kadarkoli smo pisali o počitniških hišicah na dveh kolesih – prikolicah, smo jim dahnili romantiko najbolj naravnega dopustovanja: blaženo senco pod mogočnimi borovci, vonjem po smoli, prebujanje ob pesmi škrlčev iz krošenj listavcev... Ob vseh teh enkratnih darovih narave smo pozabljali, da naselja sindikalnih prikolic postajajo podobna taboriščnim, kjer sosed sosedu sliši, ko smrči, da pa je prostor za mizo pred prikolico že pravo razkošje. Pozabljali smo tudi na nevšečnosti, ki jih povzročajo manj ali bolj oddaljene pomivalnice posode, da o celih poplavalih pred sanitarijami sploh ne govorimo. Ob prihodu pred hišice na dveh kolesih pa smo velikokrat še ugotovili, da te niso prav nič podobne »cvetkam«, ki smo jih pričakovali. Letos smo tri »odcvetele« počitniške prikolicе zamenjali z novimi, osem pa jih je ostalo še vedno takih, da so nas spravile že ob prihodu v slabo voljo.

Zato bomo tokrat, lepo po vrsti kot so hiše v Trsti, zapisali, kaj vse je jezilo naše dopustnike:

Umag:

Zlomek, pa takšni hiški, kjer loncev, krožnikov in druge gospodinjske ropotije ni dovolj; ampak zlomek ni kriv, če je za dopustnike v Umagu dogovorjena organizirana prehrana v »jarškem domu«; zato bodo morali vsi, ki se želijo tudi v Umagu preizkusiti v gospodinjskih veščinah poskrbeti, da bodo imeli s seboj tudi svojo posodo, krožnike... Pa so iz Umaga priromale še druge sorte pripombe: vsi hladilniki so fuč, lučka nad štedilnikom tudi, nosilci na oknih so polomljeni in ob nalivu okna ne varujejo dopustnikov pred dežjem. Za piko na i se je polomil še ročaj pri omelu.

(Nadaljevanje na 16. strani)

ZAPISNIK

Z A P I S N I K

o prevzemu in oddaji prikolic in inventarja v prikolici št. ... M v
... sem uporabil-a sledeče: Prikolica je ...
... iz ...
...
...

Z A P I S

Prevzemu in oddaji priklovice in inventarja v
M..... v
Pri prevzemu so ugotovila sledeče:

1. urejenost tovna - priročnik za uporabo je bila
skladno s predpisanimi pogoji in opremljena,
predvsem po postopku izpolnitve.

2. a v urejenem stanju o prevzemu in št.

Prikolico sem pustil-a v urejenem stanju

o prevzemu in oddaji prikloce in inventarja v prikloce
št. v Medan Lomže ..
Pri prevzemu so

Pri prevzemu sem ugotovil-a sledeče: Pribelica je iz sela "Mazumehna"; vrsto vreden k kmetu, ki se pravi, da ima vrsto, ki jo pokvarjajo (in to mu je pravilo!) muzej, ki je bil na kop. vrsti; zaradi to v planem žalosno vrsto (ki kar je bilo kmetovo mu je vrsto in vrsto); planu bruku ni vrsto sela, pl. naprava pa deluje; vrsta vrsta, tudi pri hihi su.

Priklono sem pustil-a v urejenem stanju

Z A P I S N I K

o prevzemu in oddaji prikolic in inventarja v prikolici
št.2..... v Poljane - Losinj

Pri prevzemu sem ugotovil-a sledeče: Prikolico smo sprejeli v urejenem stanju. Najbolj mi je smetalo to, kar je bila permuto rubea označena, tako, da smo jo zelo težko našli. V buldožerju ti bila lahko preprosto luč, glede postavitve same prikolice nimam priporočil, le v buldožerju ti želja, da jih bolj rubeo označiš. Sam kampanji je všeč. Bil je dokaj urejen, ni čist, hladilnik je bil takoj nekako zame, kar da prikolico sem pustil-a v urejenem stanju. (DA) NE



(Nadaljevanje s 14. strani)

Prikolici imata na grbi že kar spoštljivo število let in ju bo potrebno upokojiti!

Ulika:

Tiso hiško, v kateri je nekaj let že domovala mišja družina, smo letos odpisali zaradi stropa, ki ni več nudil varnega zavetja, tudi malim živalicam ne! Na njenem mestu je dopustnike pričakala nova, z možnostjo kuhanja v predprostoru. Skoraj bi lahko zapisali, da je bilo dopustovanje »AH in OH«, pa jo je neurje zagodlo zadnji dopustniški izmeni. Polomilo je nosilne palice baldehina, ki jih je bilo treba zamenjati in to je naš Drolčev Andrej tudi storil. Kljub vsemu se je zadeva srečno končala in prikolica s predprostorom vred ni pristala v morju!

Vrsar:

Vse lepo in prav – do avtocampa FUNATA, ampak naprej od recepcije je bil pa hudič: nova prikolica številka devet, kot da se je vdrla v zemljo; dopustniki z detektivskim nosom so jo po dolgem iskanju le odkrili, nekaterim pa je moral priskočiti na pomoč delavec kampa. Drugo leto bo potrebno poskrbeti za dovolj velik napis in pravilni izris postavitve na »zemljevidu«. Pa skrbi in jeze z »odkritjem« hiške na dveh kolesih

še ni bilo konec: dostop z avtom je bil nemogoč, za nameček pa o senci ni bilo ne duha in ne sluha. Vse kaže, da imajo baldehini za nove prikolicе tovarniško napako, saj se je tudi tu ob prvem večjem neurju že polomil. Ob vseh teh sitnostih so prednosti nove prikolicе izbledele pred staro, s številko 14, ki ni nosila drugega pečata kritike, kot da si gasijo žejo iz počenih kozarcev.

Pula:

Kar tri počitniške hiške so v avtocampu v Medulinu: prikolici št. 12 in 13 sta se veselili prvih dopustnikov, saj so njihove roke poskrbele, da so postale čedne (seveda dopustniki niso delili veselja z njima). Že drugi izmeni je bil ukraden stol rdeče barve (če ga bo kdo videl ali našel, naj takoj sporoči), kasneje pa je »dobila noge« še ena vilica, razbila se je ena skodelica in polomil nož od jedilnega pribora (oj, kateri junak je bil tako močan). Prikolico št. 13 je spremljala smola že od samega začetka, saj je dopustnike pričakala brez priključnega električnega kabla, ki je po razčiščevanju »primera« romal v prikolico št. 6, kjer je bil pravzaprav ukraden. Zelo koristen je predlog, da se vedro za vodo iz leta »gospodovega« nadomesti s PVC kanto za vodo.

Iz prikolicе št. 6 smo dobili prvo poročilo »iz terena« šele 25. avgusta, ki kratko in jedrnatoporoča: manjkajo kozarci in inventar je dotrajan!

Mali Lošinj:

Tudi hiški v avtocampu Poljana že kažeta znake starosti in dotrajanosti: zavese žalostno visijo ob oknih, vhodna vrata se komaj še zapirajo, manjka kljuka na vratih... Pa si preberimo, kaj so dopustniki o tem zapisali:

Za slovo od počitniških prikolic:

Romantika gor, romantika dol – s pesmijo drevesnih hroščev in blagodejno senco vred (če sploh je!). Prikolice bo potrebno čimprej zamenjati z novimi, v delovni ekipi pa bodo v bodoče zanesljivo tudi večje in pridne ženske roke in oko, kateremu ne uide nobena pajčevina!

Kaj pa letovanje v Maredi in Novigradu?

Vse kaže, da so bili dopustniki z letovanjem v garsonjerah v Maredi zadovoljni: bolj seveda tisti, ki so koristili oddih v večji in manj tisti v manjši, saj gnečo v njej občuti že tričlanska družina. Zapisniki z letovanja ne odkrivajo večjih pomanjkljivosti ra-

NAŠE POČITNICE NA RABU



Pa naj še kdo reče, da naš počitniški dom ni zaseden! Ne samo vse postelje, tudi balkon!

Pa so spet za nami počitnice, ta najlepši del leta, vsaj za večino. Starši, ki imajo soloobvezne otroke, vedo to najbolje. Konec junija se šolske torbe pospravijo v kakšen kot, da je mir pred njimi, matere si oddahnejo z vsakodnevnim kupčkanjem perila in obleke za šolarja. Veliko stvari in obveznosti vsaj za nekaj časa odpade. In takrat se pričnejo počitnice za otroke in tudi starše. Vsakodnevne obveznosti kot so služba, delo in gospodinjstvo doma so kar nekako lažje, napetost pomine. Vsak dan otroci sprašujejo, kdaj gremo na morje. Vprašanje, ali so počitniške kapacitete proste, otroke ne zanima. Ko smo se spomladi doma pogovarjali, kam bi odšli poleti na oddih, so otroci ob naštevaniu krajev enoglasno vzkliknili: »Pojdimo na RAB.« Saj res, zakaj pa ne na Rab. Ko sem kasneje premišljevala o tem, sem se spraševala, kako da mi ni nikoli prišlo na misel, da bi šli na Rab. Dolgo časa je že, ko se je DO odločila za nakup tega doma, mislim, da teče že petnajsto leto, pa nikoli nismo šli tja. Zakaj, ne vem? Mogoče zato, ker se mi je zdelo neznanstvo daleč, nedosegljivo ali pa zato, ker se je govorilo, da se tam veliko pije, da si odviseš od »klape«, da prideš domov bolj utrujen, kot pa greš tja. Naj bo kakorkoli, upoštevala sem domače mnenje in nasvet sodelavke, da bomo

šli tja še večkrat, ko ga bomo okusili. Sedaj lahko rečem, da je bilo res lepo. Končno smo dočakali dan odhoda in upoštevali nasvete že izkušenih in zato odrinili že okrog druge ure zjutraj. Odločili smo se, da gremo preko Delnic. Začetek je bil bolj slab, saj smo dvakrat obrnili domov, ker smo pozabili dokumente in miličniki so nas spomnili, da brez njih ni dobro hoditi po svetu. Še dobro, da so nas ustavili le nekaj kilometrov od doma. V hladu in miru smo brzeli med kočevskimi gozdovi, na vrhu Delnic pa je pihala burja, da so bili »črpalkarji« zaviti v zimske bunde. Že pred sedmo uro zjutraj smo se pripeljali v znani Jablanac, strah in trepet dopustnikov zaradi kolon. Res smo že kmalu po izvozu pristali v koloni, ki je bila dolga za 4 ure čakanja. Pa nič zato! Pričakovali smo to in se že doma založili s hrano in pijačo. Dopoldne je hitro minilo, vznika sva se občasno menjavala za volanom, tako da je drugi z otroci lahko odšel na sprehod, ki je bil zelo zanimiv. Opazovali smo turiste pred nami in za nami, ki so v vseh mogočih položajih potrpežljivo čakali, ležali na sedežih in v prikolicah, malicali, kadili, hodili po pečinah in opazovali modro gladino pod seboj. Malo pred dvanaesto uro smo prispeli na trajekt, ki je bil za otroke pravo doživetje. Na



Mama in hčerka na počitniški rekreaciji

Barbatu smo končno le uzrli droben kažipot za Energetiko, na katerem je prilepljen minimalni simbolček Svilanita. Večina izmene je bila že pri kosilu, ko smo prispeli in veselo smo se pozdravili. Prijazni upravnik in Karlo sta imela vse pripravljeno za prijetno počutje. Z radovednostjo sem si nekoliko ogledala dom, saj je bilo o njem že toliko povedanega. Pa niti ni tako slab, samo malo bolj beraško izgleda. Se vidi, da je res bolj za coklo, kot pa v ponos, tako ugledni firmi kot je Svilanit. Komot pa je človek tam, da je kaj! Nič ni treba delati, ne skrbeti za hrano, vse je pri roki, plaža je blizu, nobenega hupanja in divjih voženj z avtomobili, tako, da na otroke sploh ni treba paziti. Res pravi dopust! Pa kakšna hrana. Karlo je res mojster svoje stroke. Kako dobro, okusno, obilno, prava paša za oči in želodec. Obroki vsi točno po predpisanem jedilniku, vendar pripravljeni z okusom in domiselnostjo. Pa kako dobro so se razumeli med seboj. Mirko vedno pripravljen za hece in dobro voljo, Karlo resen in zadržan, vendar dobrega srca in vedno pripravljen pomagati. Le kje je naš kadrovnik dobil tako pridni in urni dekleti. Tihi in marljivi, kot da ju ni, le pri delu se pozna, da sta pri hiši. Pa kako hitro so pospravili in pomili po obrokih. Počitnikarji smo po kosilu ponavadi malo

zen razbitih kozarcev, odsluženega omela in tapisona, ki že kaže potrebo za čiščenjem.

Če smo odgovornost za slabo očiščene prikolice naprtili pretiranemu varčevanju, ker s postavljalci prikolic nismo poslali na »turnejo« tudi naše Polonce, odgovornosti za nepočiščene hišice ne moremo naprtiti na svoj hrbet. Vsako leto je zanje poskrbela tovarna Tekstilindus iz Kranja istočasno s svojimi. Naše so, žal, ostale pozabljene, zato so prvi dopustniki hišice zatekli v klavnem stanju. Sicer pa bo hišicam potrebno posvetiti tudi nekoliko več skrbi pri popravilu in obnovitvi notranje opreme.

Poleti je lepo tudi v Bohinju in Veliki planini

»Pogled na čeden šopek planinskega cvetja je bil enkraten,« je zapisala ena od dopustnic, ki je oddih preživela v garsonjeri v Bohinju. Sicer pa večjih pripomb na kotiček v Bohinjski Bistrici ni in vsi, ki si tam nabirajo moči za delo, vzorno skrbijo zanj.

Koča na Veliki planini je deležna več kritike: pipa je pokvarjena, streha pušča, zamaka tudi pri zračniku v WC... Kljub nedavnemu prekritju koče, »skodle« ne drži, pipa pa menda ni samo pokvarjena, am-

pak celo odtrgana. Čas neusmiljeno dela proti koči in vsak dan pokaže zobe kje drugje...



Vse bolj nas navdušuje zdraviliški turizem

Vsako leto je več prijav za koriščenje oddiha v zdraviliških objektih, od koder delavci prihajajo najbolj zadovoljni. Malo manj zadovoljstva so izrazili dopustniki v počitniški prikolici v Čatežu, saj so tisti najbolj zgodni morali preživljati dopust ob delovnem utripu naše vzdrževalne ekipe, ki je urejala predprostor. Zanesljivo bo drugo leto boljše!

Nasvidenje počitnice,

prinesle ste nam zadovoljstvo, pa tudi jezo in skrbi, ki so nam zagrenile marsikatero urico, pa istočasno opozorile, da bo potrebno posvetiti več pozornosti tistim počitniškim objektom, ki jih grize zob časa.

Ivana Skamen



Barčica, čeprav stara, po morju še plava

popili in posedeli, za kar je poskrbel Mirko, ki nam je točil dobro kapljico, Irma in Anita sta pomivali posodo, katero jima je pomagal tudi kuhar, čeprav mu verjetno tega ne bi bilo obvezno delati. Res pohvalno! Kljub temu, da smo imeli vse preskrbljeno, je bilo toliko prijetnih dogodkov in raznih drobnarij, da so dnevi kar prehitro minevali in nismo mogli vsega popisati, kar smo imeli v planu. En dan s čolnom (Svilanitovim, ki je bil med vsemi prisotnimi najbolj reven) na sosednji otoček, pa pohod na Sv. Damjana, pa pohajkovanje po mestu Rabu, kopanje na rajski plaži v St. Marini, pa tiste prijetne male gostilnice z »Orhidejo« na čelu, dolgi in lepi večerni sprehodi ob obali do Loparja in še dalje, kjer smo se ponavadi ustavili ob prijetni obmorski terasi z živo glasbo. Če pa te je pot zanesla v nasprotno smer, si po krajšem sprehodu prispel do prijetne cerkvice, kjer si je bilo vredno ogledati »grobnico faraonov 20. stoletja«. Kakšne grobnice, vse v betonu v šestih nadstropjih globoko v zemljo, kot velika klet, vsa v marmorju z vklesanimi črkami in fotografijami še živečih zemljanov. Saj to ni Barbat, to je Holywood. Pa koliko marmorja na eni grobnici, dovolj za ureditev balkonov in stopnišča običajne hiše.



Samo streljaj je do »rajske plaže«.

Kakšen večer pa smo tudi preživeli doma pod obodom vinske trte in figo. Ob kozarcu travarice ali pivca debatirali, brali, kartali in opazovali martinčke, ki jih je res veliko. Posebno zanimivi so bili tisti, ki so ob večerih prilezli iz za podbojev vhodnih vrat in mi smo jim pravili človeški martinčki, saj so bili posebne barve, njihova koža je bila podobna človeški, pa še bolj odvrtni so, kot pa tisti pravi zeleni. Ko človek leže v posteljo, ponavadi preden ugasne luč pogleda v strop in tudi meni se je zgodilo tako. Pa tu je kaj videti! Krvave packe od komarjev, ki jih je verjetno s kakšno brisačo prednamec pobijal, predno je legel v posteljo. In zaradi teh nekaj pack je treba pobeliti vse sobe. V naši sobi pa smo ta problem rešili drugače, ko že Svilit nima denarja za mrežice na oknih. Po nasvetu svaka, ki je v študentskih časih potoval tudi po eksotičnih deželah, so bili v vseh boljših hotelih v sobah na stropih martinčki, ki so naravni sovražniki komarjev in so tako ugnabljali ta mrčes, smo tudi mi ulovili enega martinčka in ga dali na strop. Tako smo imeli vseh deset dni mir pred komarji, nam pa ni tudi storil nič zalega. Seveda pa smo ga zadnji dan odstranili, da se ne bi kdo prestrašil. Ko smo ob odhodu pospravljali sobo, je bilo treba delati bolj previdno, da se ne bi naredila kakšna

škoda. Omara, kakršno je z balo pripeljala k hiši tudi moja mama in smo ji rekli »kostn«, je že tako izdelana in razmajana, da se najbolje zapre takrat, če z vrati pripreš en zvitek papirja, da se le-te stalno ne odpirajo in ti s svojim civiljenjem ne parajo živcev. Postelje so bile ponekod lepe, v naši sobi pa so bile bolj podobne tistim v bolnici, trde, oguljene in omajane, s prekratimi rjuhami, da ne veš, na kateri konec bi jih povlekel. Pa tudi to ni tako hudo, samo da nam ne bodo vzeli našega doma in ga prodali! Se Danica, naša paznica doma, je vprašala, ali smo res tako neumni, da mislimo prodati dom. Le kako se je to razvedelo na Barbatu? Pravi, da je že precej kupcev spraševalo za naš dom, posebno vztrajna pa je neka Angležinja, kateri denar ne predstavlja poseben problem, saj pravi, da je takšna lokacija in bližina obale zlata vredna!

Tako je ob vseh vrstah dogodivščin dopust hitro mineval in proti koncu smo se enoglasno zmenili, da organiziramo tudi piknik. V petek zvečer! Sobota je tako za zdravljenje mačka, v nedeljo prideš k »sebi«, v ponedeljek se pa prične pospravljanje in pakiranje. Pa kako smo se dobro imeli! Karlo je spet vse pripravil za pečenje, med dopustniki pa smo tudi imeli enega poklicnega kuharja, ki nam je res odlično pripravil jedi na žaru. Nato smo jedli, pili, peli in plesali, da je bilo veselje. Pa ne mislite, da nam ga je kdo vlival v grlo. Kolikor je kdo sam hotel. Nekateri malo več, drugi solidno, nekateri nič, pa smo bili vsi dobre volje. Res enkratno! Malo je bilo sicer naslednji dan »mačkov«, pa nič hudega, saj smo imeli to v planu in je bilo še dovolj časa do odhoda. Ker je vsake pesmi enkrat konec, je tudi ta dan prišel k nam v goste in odšli smo tako, kot smo prišli. Eni malo prej, drugi kasneje. Bilo je lepo, nepozabno. Hvala vsemu osebju na Rabu, ki je za nas tako lepo skrbelo, katerega smo nagradili s tem, da smo se pridno in redno zbrali ob točno določeni uri h kosilu, večerji in zadovoljni pospravili pripravljene obroke. To pa je verjetno največje plačilo vsakemu gostinskemu delavcu, da je njegov gost zadovoljen, s čimer je potrjena tudi njihova usposobljenost in prizadetost pri napornem delu. Lep počitniški pozdrav!

J. Šuštar

O ANKETI, RABU IN TOVARNIŠKEM PRAZNIKU

V vročih avgustovskih dneh je temperaturo v tovarni dvignila še razprava in anketa o usodi počitniškega doma na Rabu in o tovarniškem prazniku. Različni pogledi z argumenti za in proti, so bili tako tehtni, da je med posamezniki prihajalo ob sicer vroči temi do ohladitve medsebojnih odnosov. Toda vznemirjati kolektiv in povzročati osebne zamere namen ankete nedvomno ni bil, pač pa ugotoviti, kaj večina zaposlenih misli in kaj smo pripravljeni storiti, da v nekoliko težjih pogojih gospodarjenja prispevamo k rešitvi problemov, ki jih imamo na področju družbenega standarda in porabe sklada skupne porabe.

Počitniški dom na Rabu

Počitniški dom na Rabu je bil kupljen leta 1972 in je razen majhnih izboljšav ostal tak, kot je bil. Letna tekoča vzdrževalna dela so le ohranjala obstoječe stanje, saj je propadanje materialov ob desetmesečnem mirovanju in ob slani zimski morski klimi hitrejša kot pa če bi se dom uporabljal. Od malo večjih posegov velja omeniti le izdelavo izolacije na strehi, ki je zmanjšala temperaturo v spalnicah prvega nadstropja in rešila zamakanje, ureditev pralnice in sanitarij za osebje doma ter izgradnja kanalizacije.

Že v začetku leta 1985 smo ob okrogli mizi o skladu skupne porabe in usodi počitniškega doma na Rabu ugotovili in zapisali, da je dom potreben tako zaposlenim v tovarni kakor tudi, da je potreben temeljite obnove, če naj služi svojemu namenu. Osebe doma je iz leta v leto naštevalo, da je potrebno urediti skladišče pijače in hrane, da so pogoji dela v kuhinji težki, saj temperatura presega 50°C, da so sanitarije potrebne obnove, da je potrebno še to in ono. Delne rešitve so se odklanjale, saj s prizidki, mrežami in lopatami lahko le delno izboljšamo funkcionalnost, bistveno pa pokvarimo izgled doma in okolice.

V teh letih se je precej denarja iz sklada skupne porabe porabilo tudi za nakup objektov v zdraviliščih (Čatež, Moravci, Podčetrtek) ter drugih krajih (Bohinj, Mareča) in tako je zmanjkalo denarja za obnove doma na Rabu.

Vsem naštetim problemom pa se je v letošnjem letu pridružil še nov. Ob razporejanju počitniških kapacitet namreč dom ni bil zaseden in so se kasneje kapacitete zapolnile z naknadnimi prijavami tujih in domačih gostov.

Ob nekoliko težjih pogojih gospodarjenja in o precejšnjih sredstvih, ki bi bila potrebna za adaptacijo doma, je strokovni svet DO predlagal delavskemu svetu delovne organizacije, da sprejme sklep o zbiranju ponudb za prodajo doma. Že iz razprave na delavskem svetu je bilo razvidno, da je mnogim delavcem priljubljen in jim ob solidni oskrbi nudi prijeten dopust, stroški adaptacije in funkcioniranja pa so za njih drugotnega pomena, saj jih pokrivamo iz skupnega žaklja, sklada skupne porabe.

Na drugi strani pa mnogim delavcem, ki na Rabu v glavnem niso letovali, ostaja dom v slabem spominu iz časov napornih počitniških dni, ko je bil dopust potreben za počitek po napornih počitniških dnevih na otoku pod Velebitom. Le manjšina je dom na Rabu gledala iz tega vidika, da v njem letuje vsako leto približno 20% vseh dopustnikov, da si mnogi želijo popolno oskrbo, da bi prodaja doma zmanjšala naše počitniške kapacitete in da nam je dom na eni strani potreben, vendar na drugi strani na letujočega delavca oz. njegovo družino povzroča večje stroške kot je to v ostalih objektih družbenega standarda in da v sedanjih razmerah gospodarjenja težko namenimo večja sredstva za njegovo obnovo. K vsem problemom in morda še kakšnemu, ki ni omenjen, se je pridružila še ureditvena odločba inšpekcijskih služb, da je sanitarij v domu premalo in ne ustrezajo sanitarno higijenskim predpisom. No, sanitarij je bilo nekoč že več, pa smo jih preuredili v sobo?!

Dom na Rabu naj se proda

Dom na Rabu je preveč oddaljen in zato za dopust manj zanimiv. Njegovo obratovanje je povezano s prevelikimi stroški in je zato obnova doma nesmiselna, zato naj se proda in za kupnino nabavi nove kapacitete v zdraviliščih in v Istri.

V anketi, ki jo je oddalo 515 zaposlenih oz. 58,4% delavcev, se je za prodajo doma odločilo 329 delavcev oz. 63,9% zaposlenih. Takšen rezultat je bil pravzaprav pričakovani, saj v domu letno letuje le 20% dopustnikov, članov kolektiva, kar predstavlja le okrog 5% zaposlenih. Nekaj teh dopustnikov se vsako leto ponovi, tako da je med privrženci Raba lahko le manjšina. Če k temu dodamo še navedena razmišljanja o zamenjavi kapacitet v zdraviliščih in v Istri, je bila za mnoge delavce, ki so anketo oddali, takšna odločitev najlažja.

Dom naj se obnovi

Dom na Rabu ima zelo dobro lokacijo in nudi zelo prijeten dopust. Ker je obnova doma nujno potrebna, naj se sredstva za obnovo pridobijo z delom dveh prostih sobot konec leta 1989 in v začetku 1990.

Le 173 anketirancev oz. 33,6% je bilo mišljenja, da naj se dom obnovi in so bili pripravljeni del sredstev prispevati s prostovoljnim delom dveh prostih sobot.

To število pritrdilnih odgovorov pa približno ustreza številu delavcev, ki so v zadnjih petih letih letovali na Rabu in jim je prijeten dopust pomenil toliko, da bi k obnovi doma primaknili nekaj prostovoljenga dela.

Rezultat ankete o domu na Rabu bi bil nedvomno drugačen, če bi se o njegovi »usodi« pogovarjali brez pogoja dveh prostih sobot, če bi imeli proste sobote, bi dve delovni soboti bili manjše breme kot pa pri štirinajstih delovnih sobotah. Dodatna delovna obveznost ob sobotah in to za zaposlene žene in celo delo v soboto v popolnanskem času so mnoge anketirane delav-

ke sigurno odvrnile od tega, da bi bile za obnovo doma.

Nedvomno pa drži tudi pripomba, da anketa ni dala vseh možnih variant, vsaj pri zagotavljanju sredstev za njegovo obnovo bi bilo možno priti na več načinov: za to bi se lahko namenila sredstva tovarniškega praznika in oktobrskih nagrad, adaptacija bi se lahko izvedla z lastnim delom in manjšimi stroški, stroške bi lahko zmanjšali in povečali zasedenost doma. Res je tudi, da premoženje proda človek le v največji stiski, Svilanit to danes še ni, ne more pa se pritrditi pripombi, da Svilanitu prodaja doma ni potrebna, če naj bi bil Svilanit – Svilanit! Treba je poudariti, da se skrbno pretehtajo vse investicije za proizvodnjo in so se vlaganja omejila, za družbeni standard pa morajo veljati približno ista načela gospodarnosti in varčevanja kot o njih govorimo na ostalih področjih. Lahko pa se dogovorimo, da se bomo odrekli eni ali drugi zadevi in denar preusmerili oz. uslugam na Rabu priznali realno ceno.

Kaj bo z domom na Rabu?

Stališče strokovnega sveta DO in predsedstva konference sindikata je po rezultatih ankete in pripombah bilo, da se celotna problematika ponovno pretehta. Govorice o prodaji doma so prinesle nekaj ponudb in dom bi bilo možno prodati. Lokacija ima svojo ceno in kot je bilo malo v šali in malo za res rečeno, je parkirišče vredno toliko kot hiša z opremo. Če pa bi se za prodajo odločili, je potrebno dobiti takoj nadomestne objekte, kje in po kakšni ceni, je gotovo vprašanje trenutka, betonska naselja pa nudijo veliko manj domačnosti in udobja kot naš že malo ostareli dom.

Do naslednje sezone je po ureditveni odločbi sanitarije potrebno urediti, sicer se lahko zgodi, da bo dom čez sezono zaprt. Z ureditvijo sanitarij in morda še kakšnega skladiščnega prostora pa bi se kapaciteta doma še zmanjšala, kar bi povzročilo še večje stroške obratovanja. Ker ima občina Rab v družbenem planu zapisano stališče, da ne podpirajo širjenja počitniških domov, bo eventualna adaptacija možna le z ureditvijo jedilnice in morda nekaj sobami v podstrešje nove strehe. Pogoji eventualne adaptacije pa bodo znani šele z določitvijo teh s strani občinskega organa za urbanizem.

Na osnovi teh dejstev je strokovni svet DO predlagal, da sindikat ugotovi pripravljenost delavcev Svilanita za razreševanje adaptacije doma, da se pripravi ukrepe za zmanjševanje stroškov in v primeru odločitve za adaptacijo del sredstev nameniti tudi iz sklada skupne porabe. Nesmiselno pa je dom prepuščati propadanju, saj ga ne moremo prepustiti času, v obstoječem stanju pa nam že tudi dela sramoto. Delavskemu svetu DO je bil posredovan predlog, da se celotna problematika pripravi v roku treh mesecev in pripravi tudi vse možnosti in načine za njegovo prodajo oz. adaptacijo.

Tovarniški praznik naj se ukine

Praznovanje tovarniškega praznika, pa naj bo to v Domžalah ali na pikniku, je brez pomena, zato naj se vključno z oktobrskimi nagradami ukine, denar pa v višini ca 10% enomesečnega OD razdeli vsem enako.

Tovarniški praznik naj ostane

Tovarniški praznik v Domžalah je že tradicionalen, neodvisen je od vremenskih pogojev in naj se v takšni obliki ohrani še naprej.

Tovarniški praznik naj bo srečanje kolektiva

Tovarniški praznik je preživet in naj se zato organizira svečana seja delavskih svetov v menzi DO, srečanje kolektiva pa s piknikom v naravi.

Za ukinitev tovarniškega praznika se je izreklo 211 delavcev oz. 41,0%, da naj praz-

nik ostane je bilo 213 oz. 41,4%, da naj bo tovarniški praznik srečanje kolektiva s piknikom, pa je bilo 80 anketiranih oz. 15,5%. Ker je bila za praznik v dosedanji oz. spremenjeni obliki večina, to je 293 delavcev oz. 56,7%, bo letošnji praznik ostal in sicer tako, da bo svečana seja delavskih svetov v menzi delovne organizacije, zabava pa v hali v Domžalah.

Oktobrske nagrade naj se ukinejo

Oktobrske nagrade so izgubile na pomenu, ker se upošteva pretežno le delovna doba in naj se zato ukinejo.

Oktobrske nagrade naj ostanejo

Oktobrske nagrade so priznanja za dolgoletno delo in prizadevnost in naj zato ostanejo. Za ukinitev oktobrskih nagrad se je izreklo 295 anketiranih delavcev oz. 57,3%, 148 delavcev oz. 28,7% pa je bilo mišljenja, da naj nagrade ostanejo. Ker je večina delavcev bila za ukinitev oktobrskih nagrad, teh v letošnjem letu ne bo več. Še naprej pa ostanejo jubilejne nagrade za 10, 20 in 30-letno delo v DO, jubilejno nagrado pa bodo še naprej dobili tudi tisti delavci, ki so celotno delovno dobo do upokojitve bili v Svilanitu.

Zaključek

O anketi imamo lahko vsak svoje, to pa pomeni tudi različno mišljenje. Biti dober gospodar pomeni, kot je bilo zapisano v pripombi, da premoženja ne prodajamo, vendar pa to tudi pomeni, da ga je potrebno vzdrževati. Stroški obratovanja doma se lahko še znižajo, stvar dogovora pa je, ali jih bodo nosili uporabniki objekta ali pa solidarno vsi.

O poteku ankete in danih pripombah pa še nekaj misli:

- razlika o anketi oz. referendumu je jasna, anketa pomeni ugotavljanje stališč in mišljenj, referendum pa odločitev

- rezultati ankete bi lahko bili drugačni, če bi bilo o problematiki nekoliko več zapisano in več možnih rešitev, če odločitev ne bi bila povezana z dodatnim delom dveh sobot

- anketa je potekala na več načinov: če je poenterka dala anketni list vsakemu delavcu v roke, je bilo v teh sredinah manj primerov, da je en delavec izpolnil dva ali več anketnih listov. Takšni primeri pa so bili v enotah, kjer so anketne liste »delili« na samopostrežni način v garderobah.

- pripravljenost za delo dveh prostih sobot bi bila večja, če bi napisali, da se dela za družbeni standard, sigurno pa bi kasneje bili tudi očitki, da je denar bil porabljen samo za Rab.

- ozka osebna gledanja na Rab in zavze-manje za njegovo prodajo ima za posledico tudi zmanjšanje počitniških kapacitet in zato lahko posamezniki ostanejo v naslednjih letih brez razporeda za dopust v naših objektih.

- zmanjšanje stroškov obratovanja in pokrivanja nastalih stroškov s strani uporabnikov ima lahko za posledico manjši interes in nezasedenost doma.

Vsa ta razmišljanja in še kakšno naj vodi v to, da se moramo zavedati, da smo gospodarji in uporabniki našega družbenega standarda. Če bi se tega zavedali, potem bi pripomba o prevelikih porcijah hrane v tej sezoni morala imeti svoj rezultat v opozorilu, naj se obroki malo zmanjšajo, ne pa v naročilu na polovične obroke. Polpenzion, ki ga je letos npr. uvedla Energetika, ima lahko za posledico nižje stroške prehrane in manj osebja, tega pa bi se tudi zmanjšalo, če bi tako kot v ostale objekte nosili rjuhe s seboj. In morda še kakšen predlog, če bomo razmišljali tako kot gospodarji in uporabniki hkrati. Prepuščati dom času pa sigurno pomeni biti slab gospodar.

Bogo Wiegele

ODLOČITEV JE – RAB ZAENKRAT OSTANE

Že dalj časa se v kolektivu slišijo glasovi, da je vzdrževanje počitniškega doma na Rabu zelo drago, ker ni več takšnega zanimanja kot je bilo v preteklosti. Velik strošek predstavlja tudi plačilo osebja, ki skrbi za udobno počutje gostov v tem domu. Dom bi bil res potreben temeljite obnove, saj bi zahteven gost lahko našel mnogo pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno odpraviti. Težava je še v tem, da je dom zaseden samo dva meseca v letu in da je bilo v letošnjem letu manj dopustnikov kot prejšnja leta.

Zakaj anketa o Rabu?

Gotovo so razmišljanja o teh problemih spodbudila predlagatelje, da bi zaposleni preko ankete izrazili svoje mnenje o priljubljenosti počitniškega doma na Rabu. Na prvi pogled je bila anketa jasna in razumljiva: odločiti se med dvema možnostima: ali prodati dom in se s tem rešiti vseh problemov ali pa za njegovo obnovo delati dve prosti soboti. Meniva pa, da je bil rezultat lahko znan že vnaprej. Kdo bo glasoval za prostovoljno delo in s tem za obnovo počitniškega doma? Najprej tisti, ki so na Rabu že letovali in so bili tam zadovoljni. Verjetno tudi tisti, ki se zavedajo, da je dom verjetno lahko prodati, precej težje pa bo izgubljene kapacitete nadomestiti. Nekaj pa je bilo morda tudi tistih, ki čutijo, da je dom na Rabu le ena od naših počitniških možnosti in da bi se ob temeljitem pretresu stroškov podobno lahko razmišljalo tudi o drugih počitniških kapacitetah.

Meniva pa, da ni prav, da se dom na Rabu obravnava ločeno od drugih, prav tako dragih počitniških zmogljivosti. Vprašajmo se, ali bomo te potem, ko bodo potrebne večjega vzdrževanja, tudi prodali? Gotovo bi bili mnogi prav tako za prodajo, npr. hišice v Moravcih, saj so stroški najemnine za zemljišče, na katrem stoji hišica, še enkrat večji kot cena najemnine za prikolico na morju.

Izostal je domači gost

Letos ni prvič, da je bilo načeto vprašanje prodaje doma na Rabu, kajti dom je bil že v preteklem letu slabše zaseden. Eden od vzrokov je, da smo v preteklosti, ko je bilo finančnih možnosti več, širili počitniške kapacitete, kar je še kako prav, vendar pa je to tudi posledica manjše zasedbe doma. Mnogi, ki so v preteklosti koristili zmogljivosti doma na Rabu, seveda želijo preskusiti še druge Svilanitove kapacitete. Drugi vzrok je tudi ta, da se je kolektiv v povprečju postaral, otroci naših zaposlenih so šli po svoje, mnogim pa bolj ustreza mir in toplejša voda toplic za zdravljenje takšnih in drugačnih zdravstvenih tegob. Kaj pa smo naredili, da bi približali dom na Rabu mladim družinam z majhnimi ali malo večjimi otroki? Tretji vzrok pa je dejstvo, kar dnevno slišimo v sredstvih obveščanja o uspešnosti turistične sezone, da je letos izostal domači gost. Počitnicam ob morju ali v planinah se je letos odpovedalo mnogo družin, ker jim njihov socialno ekonomski položaj ne dovoljuje, da bi si lahko privoščili dopust. Statistiki pravijo, da ti podatki nikogar ne presenečajo, so pa zaskrbljujoči. Opozarjajo na hudo stisko delavca, ki ne premore več celo za tisto najnujnejše – prepotrebne počitnice.

O Rabu – njegovi dopustniki

V domu na Rabu je zagotovljen primeren nivo počitniškega standarda, s prizadevanjem vsega osebja doma za udobno počutje dopustnikov. V vseh teh 17 letih so se pogoji bivanja zelo izboljšali – parkiranje poleg hiše, veliko je sence, blizu je morje, kar vse je pravi raj za dopusta željne delavce. Res je, da je dom potreben prenove, saj se je »postaral«, prav tako je seveda potrebno zadostiti najnujnejšim pogojem za obratovanje. Temeljita obnova doma res zahteva velika finančna sredstva, vendar meniva, da jo je možno odložiti še za nekaj časa. Tudi ob sedanjih ureditvah se da na Rabu preživeti prijeten dopust. Glede na to, da je lokacija doma na Rabu izredno ugodna, sva prepričana, da v današnjem času ni moč zagotoviti nakupa novih počitniških zmogljivosti, ki bi vsaj približno nadomestile ugodno lego tega doma. Ker sedaj naenkrat na Rabu lahko letuje 8 družin, bi s prodajo tega doma povečali pritisk na ostale počitniške zmogljivosti. Izkupiček od prodaje doma pa verjetno ne bi zadoščal za nakup 3-4 garsonjer.

Škoda bi bilo siromašiti nivo počitniškega standarda, kar bi s prodajo doma dosegli, zato ponudimo delavcu kaj več kot samo prikolico, ki ne zagotavlja pravega počitniškega oddiha.

Dopust – po željah zaposlenih

V zadnjem letu smo pridobili dve novi zdraviliški zmogljivosti, to sta stanovanje v Atomski vasi in hišica v Moravcih. Odgovorni pravijo, da so stroški sicer večji v zdraviliščih, vendar pa je izkoriščenost le-teh kar 6-7 mesecev v letu in so skupni stroški ob prispevku zaposlenih ali upokoјencev manjši, pa še večje število ljudi lahko koristi te kapacitete. S stališča cenejše, vendar pa v povprečju ob samo 3-mesečni izkoriščenosti dražje, ker moramo plačati stroške zimovanja, ko še dodatno načenjajo prikolice sol, voda in drugi vplivi okolja.

In kako v prihodnje?

Prav gotovo je še veliko možnosti za razrešitev problemov doma na Rabu, če je le prisotna pripravljenost delavcev in odgovornih za njegovo skupno razreševanje. Mnenja sva, da bi se dalo zmanjšati stroške na Rabu s tremi zaposlenimi in manjšimi obroki hrane, varčevati pa tudi drugod npr. pri namestitvah prikolice, če bi bile postavljene le v dveh ali treh kampih. Za zmanjšanje stroškov spomladanskega vzdrževanja doma na Rabu je več stalnih dopustnikov pripravljeno pomagati z udarniškim delom. Odgovorni naj razmislijo tudi o uvedbi predsezonskih in posezonskih cen, da bi dom ne bil zaseden samo julija in avgusta. Zmanjša naj se del finančnih sredstev, ki grejo za športne prireditve in razna udejstvovanja iz blagajne sindikata in nameni za urejanje počitniških zmogljivosti. Verjetno pa bo ob rastoči inflaciji potrebno mesečno prilagajanje cen v počitniških objektih.

Skratka, treba je temeljito premisliti vse argumente, ki govorijo »za« in »proti« ohranitvi doma na Rabu, tako s stališča varčevanja pri vseh vrstah stroškov, še vedno pa naj bo cilj zmerna cena bivanja, da se bodo delavci lahko odločali za dopustovanje na morju in da se dom zase-de, dopustniki pa vrnejo zadovoljni in polni novih moči nazaj med kolektiv.

Albin Pirš



Iskrice v žalostnih očeh Staneta in njegovega strica ...

STANETOVO DOLGO DELOVNO POLETJE

Vsak dan znova se potrjuje star rek, da nesreča nikoli ne počiva in da ima vsaka hiša svoj križ. Pride nenadoma, nepričakovano in v trenutku se človeku vsa sreča in trud zdrobita v prah.

Mrzlega zimskega jutra, 17. februarja 1989 nas je pretresla vest, da so našemu mlademu sodelavcu iz tkalnice frotirja, Stanetu Matjanu ognjeni zublji popolnoma uničili dom. Ko se je s popoldanskega dela vrnil v domači kraj, Ravne nad Šmartnim se je nič hudega sluteč vlegel k počitku. Strica, s katerim skupaj živi, je ponoči okrog druge ure prebudilo neko čudno pokanje. Poklical je svojega nečaka, ki je ves zaspan in omočen pogledal skozi okno in jasno videl slivo, ki je rastla nedaleč stran. Sprva je pomislil, da jo osvetljuje močna žarnica, ki je navadno osvetljevala dvorišče. Vendarle pa se mu je svetloba zazdela nenavadna, zato je skočil pokonci in pred sabo zagledal strahoten prizor. Zunaj je žarelo kot večerna zarja. S stricem sta hotela čimprej odhiteti iz hiše, ko pa sta odprla vrata, se je ogenj še bolj sprostil in razplamtel in ognjeni zublji so zajeli tudi notranjost hiše. Najprej je Stanetu v glavo šinila misel, da mora iz hleva rešiti kravo, vendar to ni bilo več mogoče, saj je bil hlev ena sama goreča bakla. Spoznal je, da iz tega peklenskega ognja ni mogoče rešiti ne živino, ne traktor in avto, katera je imel shranjena poleg. Medtem časom je stric stekel k najbližjemu sosedu, od koder so poklicali na pomoč gasilce iz Šmartnega in Kamnika. Prvi je prihitel na pomoč najbližji sosed, s katerim so sami začeli gasiti požar. Zaradi električne napeljave si z vodo niso upali pomagati, pač pa so gasili samo z gasilnim aparatom, a brez uspeha. Ko so prihiteli gasilci, skoraj ni bilo kaj gasiti, saj je ogenj že opravil svoje. Verjetno si nam ni težko predstavljati Stanetovega občutka, ko je ostal brez doma pod milim nebom, brez

vsega, kar si je ustvaril in samo s tistim, kar je imel na sebi. »Kam sredi zime?« se je spraševal, ves obupan in prestrašen. A v nesreči ni ostal sam, kajti številni ljudje iz njegove in okoliških vasi so mu prihiteli na pomoč. Čut do sodelavca ni izostal tudi v delovni organizaciji. Takoj, ko se je zvedelo za nesrečo, je med ožjimi sodelavci iz tkalnice stekla akcija pomoči za najnujnejše, kar mu je bilo v tistem hipu potrebno – obutev in obleko. Kasneje se je tej akciji pridružil celoten kolektiv. Na kraj nesreče sta prihitela tudi vodilna delavca delovne organizacije z eno samo željo, kako mu pomagati. Tako se je za Staneta našlo zasilno bivališče – tovarniška prikolica, v kateri si je s stricem uredil začasni dom. Tudi sosed mu je odstopil svojo garažo.

In tu si je Stane nadel svoj »križ«. Začela se je trnova pot k ustvarjanju novega doma. Odslej so bile vse njegove misli in delo posvečene samo gradnji novega »gnezda«. Na mladostno brezskrbnost in neugnanost je Stane moral pozabiti. Ves njegov prosti čas je minil v nakupu materiala in delu. Ker Stanetovo delo poteka v treh izmenah, si je po nočnem delu ukradel le kakšno urico spanja, včasih, ko je bilo treba postoriti najnujnejše, pa niti tega ni



Stanetova »počitniška« hišica na Ravnah

utegnil. Stanetovo letošnje poletje je bilo res delavno, saj ni poznal ne nedelje ne praznika. Tudi večji del njegovega zaslužka je še skoraj topel romal na stanovanjsko zadruho, kamor se je vključil zaradi cenejše nabave potrebnega materiala.

Hiša je pod streho, še pred zimo pa si Stane želi urediti v njej tudi sobico, kamor bi se skupaj s stricem preselil, saj pravi, da ne bi bil rad komu v napoto. Poleg ureditve zasilnega kotička v novem domu ima Stane namen še letos kupiti vsa zunanja vrata in okna in hišo zavarovati pred mrazom in snegom. V delovni organizaciji so mu bili namreč odobreni vsi trije obroki kredita za novogradnjo, katerega pa še ni mogel koristiti, ker čaka na izdajo gradbenega dovoljenja. Upa, da ga bo dobil v prvih jesenskih dneh.

Stanetu bo nesreča, ki ga je doletela, ostala za vedno zapisana v spominu, vendar pa ga bo istočasno spremljal topel občutek, da v nesreči vendarle ni bil sam, pač pa je imel ob sebi ljudi, ki so mu ponudili roko in mu pomagali ustvarjati njegov dom. In vsem tem se Stane iz srca zahvaljuje.

Mija Senožetnik



Za pogoriščem raste nov dom



**Upokojili
so se**

POGREŠALI TE BOMO, MAKS NOVAK



Tudi našemu Maksu je odbila zadnja delovna ura v skladišču surovin in kar težko smo se od njega poslovili. Bil je naš dolgoletni sodelavec in pod njegovim budnim očesom je delo v skladišču potekalo tako, kot mora. Pa saj bo Maks še prišel med nas kot upokojeni sodelavec, zato slovo od njega pravzaprav ni bilo čisto pravo slovo. V tovarni Svilanit se je zaposlil leta 1956 na delih in nalogah skladiščnika surovin. V tistih prvih letih dela, ko je tovarna potrebovala za obratovanje še skromne količine materiala in surovin, je imel Maks mnogo manj dela in skrbi kot danes, po 33 letih, ko je Svilanit postal mnogo večji porabnik raznega materiala za proizvodnjo. Z bogatimi izkušnjami dela v trgovini, ki si jih je nabral pred zaposlitvijo v tovarni, je Maks znal organizirati prevzem, skladiščenje in oddajo materiala praktično z istim številom zaposlenih v skladišču. Bil je kos večni prostorski stiski v skladišču in material razporedil tako, da je v skladišču vedno vladal red.

Z Maksom sva skupaj začela delati leta 1961. Potrebovala sva kar nekaj časa, da sva se navadila drug na drugega. Maks bolj mirne narave, jaz bolj eksploziven, pa sva kljub temu vedno našla skupen jezik, saj sva se oba zavedala, da kolektivno delo to zahteva. In v dolgih letih skupnega dela sva se marsičesa naučila.

Maksu je bilo zaupano veliko premoženje; s svojo skrbnostjo in natančnostjo je zupanje nešteto krat upravičil. Če me spomin ne vara, ni bilo ob letnih inventurah nikdar manjkov ali viškov, tako da se je v tovarni porodila krilatica »nezmotljiv kot Maks«.

Zato moramo priznati, da bomo pogrešali Maksa, saj si je s svojim delom pridobil naše zaupanje.

Ob upokojitvi mu želimo, da bi preživel še mnogo srečnih in zdravih let v krogu svoje družine in da bi še velikokrat prišel med nas.

Tomo Okorn

SREČNO, ŠTEFKA

Še ena sodelavka se je poslovila od nas in odšla v pokoj. To je tovarišica Štupar Štefka, ki se je v Svilanitu zaposlila leta 1971. Sprva je pol leta opravljala dela in naloge adjustiranja, nato pa je vse do upokojitve opravljala dela in naloge strojne šivilje.

Vendar pa jo je letos zdravje vedno bolj zapuščalo in med nami je bila vedno manj, dokler se ni letošnjega junija invalidsko upokojila. Bila je izredno pridna in poštvalna delavka ter prijetna sodelavka, katero smo imeli vsi radi in jo bomo še dolgo ohranili v lepem spominu.

Z željo, da še kdaj pride med nas, ji želimo še obilo zdravja, česar tudi najbolj potrebuje in mnogo zadovoljnih let v krogu domačih.

Sodelavci in sodelavke

Pripis uredništva: *Dopustniški čas nam jo je tudi tokrat zagodel. Zato bomo Štefko Štupar obiskali na domu in jo slikali, ko bo jesen obarvala tudi okolico njenega doma. Pa tudi na našo »zeliščarko« Metko Kališnik bomo obiskali, saj se je tudi ona zapisala med naše upokojene sodelavce.*

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Helena Vodlan

ZAHVALA

O smrti mojega dragega sinka se vsem sodelavkam in sodelavcem od srca zahvaljujem za sočustvovanje, podarjeno cvetje in spremstvo k njegovemu večnemu počitku.

Zinka Podbevšek

ZAHVALA

Ob bolečem in mnogo prezgodnjem slovesu moje drage hčerke Lidije, se od srca zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo v njen prerani grob.

Marija Mikolič

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti.

Francka Kočar

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvaljujem se tudi za denarno pomoč.

Zalka Spruk

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se od srca zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za sočustvovanje, izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Štefka Poravne



Dobrodošli med nami

Marija Prašnikar

Čeprav se je obseg zaposlovanja v naši tovarni v zadnjem času zmanjšal, smo se odločili, da bomo ob koncu šolskega leta sprejeli večje število pripravnic za določen čas, ki so bile naše štipendistke. Vse so zaključile šolo za tekstilno obrtno konfekcionarje. Ena izmed njih je MARIJA PRAŠNIKAR, ki je bila kot pripravnik sprejeta v konfekcijo TOZD Svile. Marija je hodila v osnovno šolo v domačem kraju v Mostah in jo uspešno končala. Želja za svoj prihodnji poklic je imela več. Rada bi postala cvetličarka, pa tudi frizersko delo jo je veselilo. Vendar pa se je iz zdravstvenih razlogov odločila za sedeče delo. Ker je med drugim tudi rada šivala, se je odločila, da se bo izučila tega poklica. Vpisala se je na že omenjeno šolo in jo tudi končala. Ker je bilo pri hiši bolj malo sredstev za preživljanje, je pri nas zaprosila za štipendijo in jo tudi dobila. Spregovorila sva tudi o njenih prvih vtisih v naši tovarni. Povedala je takole: »Navaditi se bom morala na drugačen način življenja. Vstajati bo potrebno bolj zgodaj in tudi osemurno delo ni kar tako. Venda pa mislim, da bo šlo.«

V šoli se je veliko ukvarjala z odbojko, kar ji je bilo v posebno veselje. Sedaj pa v prostem času precej šiva ter pomaga starim staršem na kmetiji. Naši novi sodelavki želimo, da bi uspešno opravila pripravništvo, v lastno zadovoljstvo ter zadovoljstvo delovne sredine kamor je sprejeta.

Lojze Jerman

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega brata se najtopleje zahvaljujem svojim sodelavkam, sodelavcem in kolesarkam za sočustvovanje, podarjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Mari Perčič

OPRAVIČILO

Tov. Heleni Vodlan se opravičujemo, ker v zadnji številki Kamniškega tekstilca pomotoma ni bila objavljena njena zahvala sodelavcem ob smrti njenega očeta.

Uredništvo

ZA SPOMINSKI ALBUM

Jubilanti v letu 1989

30-LETNIKI



Joži Sanabor, 30 let



Alojz Berlec, 30 let



Marija Mikolič, 30 let



Olga Breznik, 30 let



Kati Belavič, 30 let



Veronika Dolenc, 30 let



Albin Cevc, 30 let



Anica Balantič, 30 let



Janez Rak, 20 let



Metka Jerman, 20 let



Jože Prelec, 20 let

20-LETNIKI



Cilka Dacar, 20 let



Milka Gašperlin, 20 let



Anton Cafuta, 20 let



Milena Pichler, 20 let



Jože Svetec, 20 let



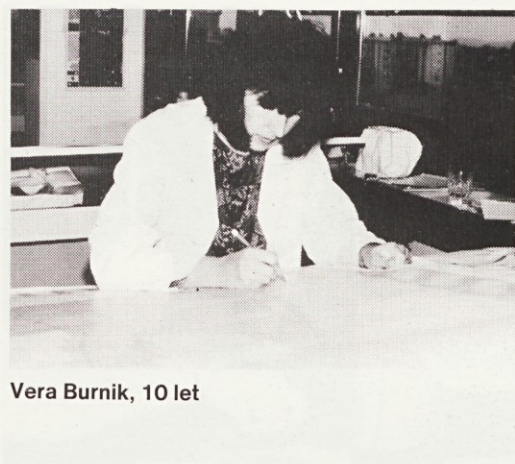
Marija Smolnikar, 20 let



Ana Bibič, 10 let



Elmaza Mehović, 10 let



Vera Burnik, 10 let

10-LETNIKI



Borjanka Mileva, 10 let



Tatjana Trebušak, 10 let



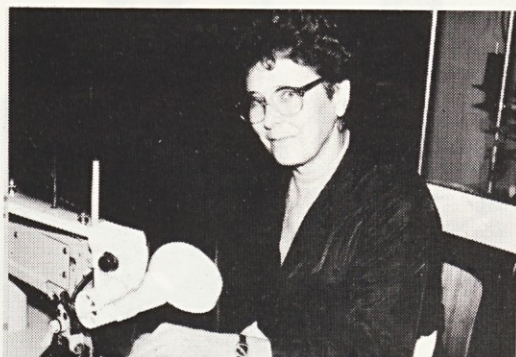
Milena Savič, 10 let



Bosiljka Ilić, 10 let

ZA SPOMINSKI ALBUM

Jubilanti v letu 1989



Marija Jurjevič, 10 let



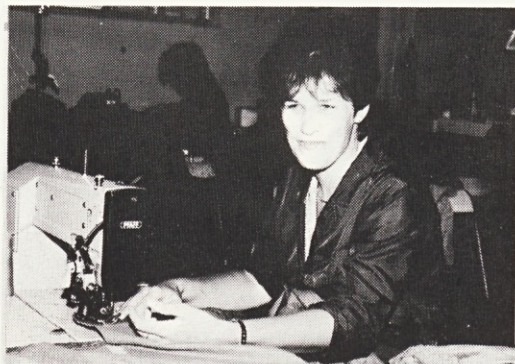
Ana Orenda, 10 let



Fehadija Jokić, 10 let



Andrej Pogačar, 10 let



Pavla Vodlan, 10 let



Maksa Lipovšek, 10 let



Jasna Džunov, 10 let



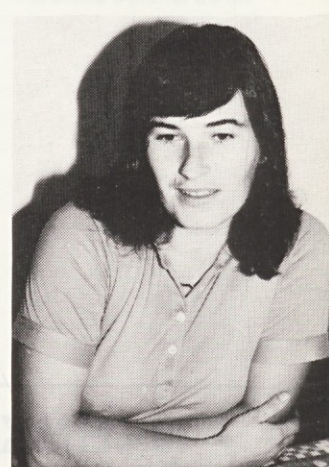
Fani Brlec, 10 let



Stane Rajsar, 10 let



Vida Felician, 10 let



Olga Štritof, 10 let



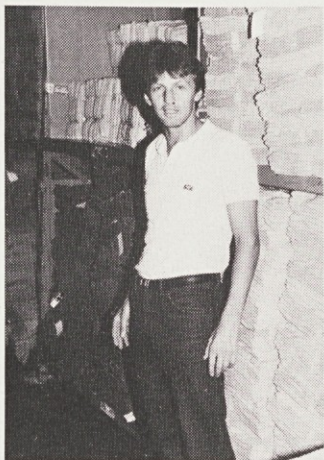
Marija Resnik, 10 let



Razija Šekič, 10 let



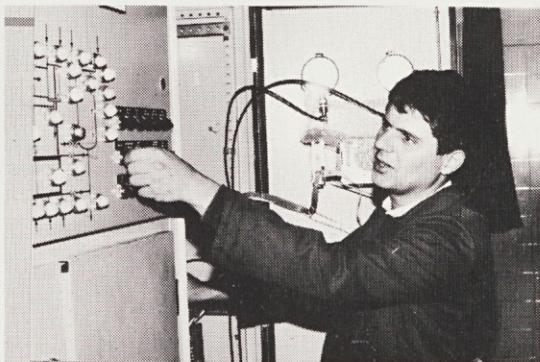
Draginja DJURIĆ, 10 let



Miro JAGODIĆ, 10 let



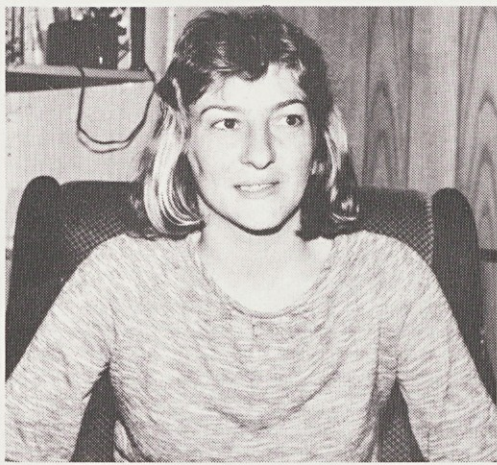
Jože ZUPANC, 10 let



Miro REMS, 10 let



Milan WINDŠNURER, 10 let



Nevenka KREGAR, 10 let



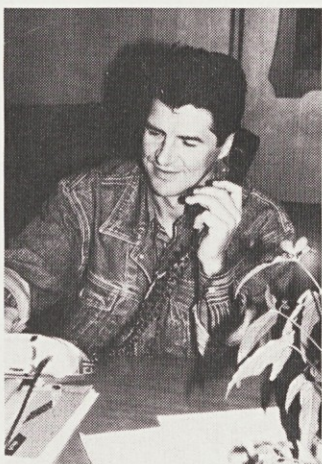
Dragica ŠOLC, 10 let



Marija PELC, 10 let



Tone PIRŠ, 10 let



Jože ZVER, 10 let



Rajko JEGLIČ, 10 let



Srečo LIPOVŠEK, 10 let

**Vsem jubilantom
iskreno čestitamo**



*Modni dodatki
za vašo samozavest*